

**Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta filozofická**

Diplomová práce

Islamofobie – předvolební téma ČR 2017?

Jana Pleyerová

Plzeň 2018

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta filozofická

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Studijní program Politologie

Studijní obor Politologie

Diplomová práce

Islamofobie – předvolební téma ČR 2017?

Jana Pleyerová

Vedoucí práce:

Doc. PhDr. Přemysl Rosůlek, Ph.D.

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2018

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2018

Ráda bych touto cestou vyjádřila poděkování vedoucímu doc. PhDr. Přemyslovi Rosůlkovi, Ph.D. za jeho cenné rady a připomínky, které mi poskytl, a za trpělivost při vedení mé diplomové práce.

Obsah

1	Úvod.....	7
2	Teoreticko-metodologická část	11
2.1	Nový populismus	11
2.1.1	Antiimigrační diskurs.....	14
2.2	Islamofobie.....	18
2.2.1	Terminologie.....	18
2.2.2	Historický kontext islamofobie.....	21
2.2.3	Diskuse o islamofobii v českém prostředí	26
2.2.4	Kritika islamofobie	28
2.3	Metodologická východiska	32
3	Praktická část	37
3.1	Dělnická strana sociální spravedlnosti	37
3.1.1	Prezentace na sociální síti Facebook.....	37
3.1.2	Dehonestace islámu a jeho symbolů.....	41
3.1.3	Negativní předsudky o islámu a návrhy řešení	44
3.1.4	Šíření dezinformací	46
3.1.5	Ochrana hodnot a obrana občanů.....	47
3.1.6	Kritika subjektů.....	49
3.2	Sdružení pro republiku - Republikánská strana Československa Miroslava Sládka.....	51
3.2.1	Prezentace na Facebooku	51
3.2.2	Dehonestace islámu a jeho symbolů.....	54
3.2.3	Negativní předsudky a návrhy řešení.....	56
3.2.4	Šíření dezinformací	60

3.2.5	Ochrana hodnot a obrana občanů.....	62
3.2.6	Kritika subjektů.....	62
3.3	Svoboda a přímá demokracie – Tomio Okamura.....	65
3.3.1	Prezentace na Facebooku.....	65
3.3.2	Dehonestace islámu a jeho symbolů.....	68
3.3.3	Negativní předsudky a návrhy řešení.....	70
3.3.4	Šíření dezinformací.....	73
3.3.5	Ochrana hodnot a obrana občanů.....	74
3.3.6	Kritika subjektů.....	76
4	Závěr.....	78
5	Seznam literatury.....	83
6	Resumé.....	91
7	Přílohy.....	93

1 Úvod

Fenomén islamofobie se dostává do povědomí veřejnosti čím dál častěji. Svůj podíl na tom mají klasická média, internetová zpravodajství různého druhu, sociální sítě, ale také političtí představitelé, kteří svými výroky ovlivňují jak smýšlení o muslimech a islámu, tak o samotném pojmu islamofobie. V posledních několika letech je tento termín spojován s takzvanou migrační krizí, která se datuje do roku 2015, ačkoliv západní Evropa zaznamenala toto téma již o několik let dříve.

Nárůst přistěhovalců v západní Evropě předznamenával vznik politických subjektů, zabývajících se právě tímto trendem, který vnesl do společenského života lidí mnoho otázek. Tyto nové subjekty dostaly šanci prosadit se společně s tradičními stranami v politickém systému a vzhledem k rychlé reakci na společenské změny dosáhly některé z nich volebního úspěchu. V Evropě jsme toto téma mohli zaznamenat v souvislosti s nárůstem antiimigračních stran, které si nacházely své místo v politických systémech, ačkoliv v postkomunistických zemích se strany přistěhovalectvím začaly zabývat až s nástupem demokracie a postupného vypořádání se s větším počtem osob migrujících z jiných částí světa.

V průběhu času se v souvislosti s přistěhovalectvím stal základním problémem islám, neboli náboženství, které je jiné, pro některé těžko pochopitelné a navíc snadno spojované s negativními aspekty. Projevy nenávisti vůči islámu a muslimům mají své místo v politickém prostředí již od 80. let 20. století a značnou příčinou interpretace islámu jako špatného náboženství se staly teroristické útoky a nárůst radikálního směru islámu ve světě.

Obdobně jako v dalších evropských státech se i v České republice zvedla vlna nevole spojená s přijímáním migrujících osob přicházejících ze států zmítaných válkou nebo z ekonomicky nestabilního prostředí, a především těch, kteří pocházejí z arabských zemí a jejich prioritním náboženstvím je islám. Ačkoliv žije v České republice poměrně méně početná komunita muslimů než v jiných

státech Evropy a téměř zde nebyly zaznamenány dopady uprchlické krize, stala se Česká republika jedním ze států, kde eskalace nenávisti a odporu k muslimům rozvířila negativní diskusi o náboženství a jeho vyznavačích. To odráží také výsledky posledních parlamentních voleb, ve kterých témata uprchlické krize a islámu neboli ústřední předvolební téma přinesla jedné ze stran necelých 11 %. Negativní postoj vůči islámu a muslimům se neobjevil pouze v rámci jedné strany. Náboženství interpretovalo ve svých předvolebních kampaních více subjektů, přičemž povětšinou to byly strany pravicové, některé klasické a některé nové, které svou rétorikou přispěly do veřejné diskuse dehonestací a šířením stereotypů o islámu a muslimech.

Diplomová práce se zaměří na projevy islamofobie v předvolebních kampaních nově populistických stran, jejichž předmětem zájmu se stal islám a muslimové a u kterých můžeme zaznamenat jistou míru antiimigračního diskursu. Cílem předkládané práce je identifikovat a charakterizovat islamofobní rétoriku stran nového populismu v předvolebním období květen 2017 – říjen 2017, a to formou textové analýzy facebookových stránek těchto politických stran a veřejných nebo soukromých profilů jejich předsedů a místopředsedů.

Výzkumné otázky pro naplnění cíle jsou následující: Jaké konkrétní projevy islamofobie lze u nově populistických stran v předvolebních kampaních vyzpozorovat? Je možné zaznamenat paralelu islamofobních projevů mezi jednotlivými nově populistickými politickými stranami v předvolebních kampaních?

Teoreticko-metodologická část představí v první kapitole teorii nového populismu a nejvíce se zaměří na definici teorie nového populismu Paula Taggarta doplněnou o další autory věnující se tomuto tématu. Kromě samotného nového populismu bude brán zřetel také na antiimigrační diskurs, který z této teorie vychází a stal se její důležitou složkou. Představena budou identifikační kritéria antiimigračních stran autora Paula Taggarta, která se stala prvním předporozuměním k tomuto tématu. Další definici, která bude v práci představena a se kterou bude následně pracováno, představuje definice prvků

antiimigračních stran Casa Mudda. Oba tito autoři nejsou jediní, kteří se teorii nového populismu a charakteristikám stran orientujících se na přistěhovalecké problematiku věnují, ale z hlediska zaměření práce a nutnosti stanovení kritérií se stanou tito autoři výchozími.

Druhá kapitola teoretické části uvede termín islamofobie jakožto pojem, který se potýká s mnohými problémy a i přesto se stává důležitou a neodmyslitelnou součástí politik států Evropy. Ačkoliv je termín často používaný, není jediným, který znázorňuje pocity strachu nebo nenávisti vůči muslimům, a právě první část této kapitoly uvede problematiku terminologie a výrazy připodobňující nebo nahrazující pojetí islamofobie v anglickém a německém prostředí. Je možné se opírat o mnoho výzkumů ze zahraničí, zvláště v posledních letech, kdy se zvedl počet muslimského obyvatelstva v Evropě převážně ze zemí Blízkého východu, Afriky a dalších států, jejichž ústředním náboženstvím je islám. Na druhou stranu je nutné apelovat i na studie, které jsou sice mnohdy považovány již za přežitě, ale přinesly do výzkumu o islamofobii značný nadhled a informace, se kterými je dodnes pracováno.

Samotný pojem islamofobie se objevuje již desetiletí, a to především v souvislosti s některými historickými událostmi, a tak se další podkapitola s názvem Historický kontext islamofobie stala důležitou pasáží pro pochopení vzniku a postupného rozšiřování termínu také do České republiky, kde se islamofobie stala tématem teprve nedávno, což je způsobeno velmi malou zkušeností přistěhovalecké krize v předešlých obdobích. Autorů věnujících se islamofobii v českém prostředí je několik. Bohužel ne tolik, aby bylo možné hovořit o dostatečně širokém spektru názorů a polemik o tom, jak se islamofobie v českém prostředí projevuje, popřípadě jak je možné tento problematický pojem zkoumat v českém politickém prostředí. Přesto je diskuse nad termínem a jeho prvky čím dál častější, a tak bude vnesen náhled do konceptualizací pojmu ze strany některých autorů, jako jsou například Bronislav Ostránský, Miroslav Mareš nebo Pavel Barša a další. Také poslední podkapitola shrne kritiku

a nevýhody termínu islamofobie, spojeného s mnoha různými podobami projevů a interpretací, na které je nutné brát zřetel.

Z hlediska metodologie je tedy práce koncipována jako kvalitativní obsahová analýza, jejímž cílem je identifikovat projevy islamofobního chování nově populistických, antiimigračních stran, které se ucházely ve volbách 20. – 21. října 2017 o křesla do dolní komory Parlamentu České republiky. S ohledem na teoretickou část budou nejdříve vybrány politické strany, které svou charakteristikou spadají do teorie nových populistických stran a které svůj apel v říjnových volbách zaměřily na problematiku islámu a muslimů v širším kontextu. Definiční kritéria nastavená dle předešlého porozumění k tomuto tématu budou představena ve třetí podkapitole, která zároveň představí metodu výzkumu. Časové období, ve kterém analýza probíhá, je zvoleno na základě uvážení autorky, která za počátek volební kampaně považuje měsíc květen a za ukončení kampaně 19. říjen 2017. Pro výzkum islamofobie bude představeno vlastní pojmání tohoto konceptu, díky kterému bylo možné následně vysledovat charakteristické islamofobní prvky projevující si v rétorice jednotlivých politických stran v předvolebních kampaních.

Praktická část práce je analýzou facebookových statusů jednotlivých politických stran, které je možné s ohledem na teoretický rámec zařadit dle dané typologie do stran nového populismu a jejichž tématem v předvolební kampani se stalo upozorňování na problematiku islámu v českém, ale i celoevropském prostředí. Výzkum se zaměří pouze na příspěvky (jinak také statusy), vyjadřující se v jakémkoliv smyslu k tematice týkající se islámu a muslimů. Tato část práce je rozdělena do jednotlivých kapitol, odpovídajících politickým stranám, a každá z nich obsahuje několik podkapitol, z nichž první uvede prezentaci jednotlivých stran, jejichž předsedů a místopředsedů na Facebooku, a to v počtu příznivců a příspěvků sdílených na stránky (jinak také profily) během předvolební kampaně. Dalších pět podkapitol poté odpovídá kategoriím, do nichž je možné jednotlivé statusy rozčlenit a díky kterým bude moci být následně odpovězeno na výzkumné otázky.

2 Teoreticko-metodologická část

2.1 Nový populismus

V posledních několika desetiletích zažila západní Evropa obrovské změny, které měly neblahý dopad i na politiku jednotlivých států. Kombinace několika faktorů zapříčinila v 80. letech 20. století jakési vyprázdnění politiky a politických aktérů, kteří nedokázali reagovat na problémy, se kterými se státy potýkaly. Nastala doba, kterou je možné označit za dobu vhodnou k obnovení extrémní pravice, ta nabízela voličům něco nového, co zlepší společenské postavení a díky závislosti na veřejném mínění dokáže přesně identifikovat jejich potřeby a reagovat na ně.

Nárůst populismu v západní Evropě byl z velké části reakcí na neúspěchy tradičních politických stran, které podle voličů nedokázaly reagovat na řadu problémů, jako jsou hospodářská a kulturní globalizace, rychlost a směr evropské integrace a míra přistěhovalectví, které zapříčinily mimo jiné i vysokou míru nezaměstnanosti. Stále větší počet občanů vyjadřoval v dotazníkových šetřeních veřejného mínění nespokojenost se stávající elitou a vnímal politiky jako neschopné, čím dál více vzdálené voličům, a tím pádem i jejich problémům. Tento faktor se odrazil na volebním chování voličů, kteří se buď svého aktivního volebního práva vzdali a voleb se neúčastnili, nebo se stali otevřenější k nově vzniklým subjektům, kterým odevzdali svůj hlas (Albertazii, McDonnell 2008: 1). Tyto alternativní subjekty jsou strany nového populismu a nové politiky, přičemž oba proudy se nachází na opačném konci ideologického spektra. Novou politikou se označovala hnutí, jejichž tématy bylo životní prostředí, práva studentů nebo feminismus, později se z nich staly environmentální strany nebo strany nové levice (Taggart 2000: 74). V souvislosti s vlnou nových stran na levé straně vznikaly také strany na opačném konci, které se věnovaly jiným tématům a dokázaly voliče velmi rychle oslovit. Krajně pravicové strany oproti těm levicovým nabízely voličům jednoduché řešení společenských problémů

a zároveň svým stylem komunikace, takzvaný „člověk z ulice“, byly blíže voličům než tradiční establishment (Albertazzi, McDonnell 2008: 2). Tyto subjekty, které se nacházejí na pravé straně ideologického spektra, nazval Hans-Georg Betz (2004: 313) radikální populistickou pravicí a Piero Ignazi (1992: 2) jako nové pravicové strany. Kategorizace těchto nových pravicových stran nebo radikálních populistických stran nám umožňuje rozlišovat mezi tradičními extremistickými stranami a novými, které se v západní Evropě začaly vyvíjet v 80. letech na základě vzestupu nového populismu (Taggart 2017: 226). Rozdíl mezi těmi tradičními neboli neofašistickými stranami a stranami nového populismu je například v historické vazbě, kdy neofašistické strany mají tendenci inklinovat k fašistickým stranám z předchozího období, oproti tomu u stran nového populismu nelze tento prvek charakterizovat. Dalším rozdílem je zdroj totožnosti a otázka přistěhovalectví. Zatímco v novém populismu je otázka migrace propojena s dalšími důležitými tématy, neofašistické strany se většinou výlučně věnují migrantům. Oba typy extrémně pravicových stran nemusí mít nutně protikladné tendence, strany nového populismu se mohou inspirovat z neofašistických stran a naopak, v praxi však strany bývají buď neofašistické, nebo nového populismu (Taggart 2017: 228–230).

Nový populismus je historicky podmíněný projev populismu, se kterým má mnohé společného (Taggart 1996: 34), ale na rozdíl od tradičního populismu je ten nový paradigmatickým řádem politických stran v různých zemích, které vznikají ve stejném období, a především reagují na stejná nebo podobná témata (Taggart 2000: 73). Ačkoliv bylo výše zmíněno, že nový populismus se zrodil v západní Evropě, je důležité si uvědomit, že nezůstává výhradně v tomto regionu. Hranice, kam nový populismus sahá, není možné geograficky specifikovat, jelikož je spíše reakcí na určité typy a tendence stranických systémů v rámci současných liberálních demokratických států (Taggart 2000: 76). Samotný Paul Taggart definuje nový populismus následovně:

„Nový populismus je současná forma populismu, která se objevuje především, ale ne výlučně v západní Evropě v poslední části dvacátého století.“ (Taggart 2000: 73; přeloženo autorkou)¹

Strany nového populismu se charakterizují jako odpůrci proti rozvoji těžce byrokratizovaného sociálního státu, vyzdvihují korupci ve státě a zároveň upozorňují na tajné dohody mezi vládnoucími stranami. Vládnoucí strany, tradiční establishment a celkový systémový aparát se stává pro populisty prvotním terčem a problémem, který je nutné odstranit (Taggart 2000: 75). Zároveň strany nedodržují pravidla systému, jelikož je nepokládají za důležitá a vnímají je jako zbytečný článek systému. Celkově nový populismus odmítá jakékoliv představy o tom, že politika v elitářském pojetí by mohla fungovat. Silný prvek negativismu proti celému systému a politika „heartlandu“, kterou nový populismus hlásá, je důvodem k rozdělování společnosti (Taggart 2017: 227). Heartlandem nahrazuje Paul Taggart pojem lid, který zahrnuje všechny skupiny obyvatel, i ty, které noví populisté zavrhnou, oproti tomu lidé žijící v heartlandu jsou ti, na které je jejich politika mířená. Je to skupina lidí, která žije v ohraničeném území, mající společnou historii a hodnoty (Taggart 2000: 97). Heartlandem je tedy v podstatě myšlena čistá rasa, která je ničena vysokou mírou přistěhovalectví, globalizace a v případě západní Evropy vysokou mírou evropské integrace.

Rozšiřování nového populismu do čím dál více zemí a velmi podobné, někdy dokonce stejné ideologické, volební a organizační charakteristiky vedou některé autory věnující se novému populismu k možnosti představení nové stranické rodiny. Nový populismus se stal oblíbeným díky kombinaci agendy rasy a přistěhovalectví společně s dalšími tématy, která jsou médií vykreslena jako důležitá a která široká veřejnost pokládá za tradičním establishmentem nedostatečně vyřešená. Posilování rolí personalizovaných politických aktérů

¹ „*The new populism is a contemporary form of populism that emerged, primarily but not exclusively in Western Europe, in the last part of the twentieth century*“ (Taggart 2000: 73).

na úkor politických institucí a silný vliv médií ke vzniku a rozmachu nového populismu pomohl, ačkoliv nejdůležitější příčinou byla potřeba reagovat na současný stav evropské demokracie (Kubát 2016: 20–21).

2.1.1 Antiimigrační diskurs

Autorů věnujících se definicím antiimigračních stran je několik a samotné definice představené níže nejčastěji vycházejí z postojů a vyjadřování právě samotných stran. Přistěhovalectví se v novém populismu stalo základní stavební jednotkou, jelikož multikulturní vize není dle nových populistů ve společnosti legitimní a běžná.² Oblíbenými tématy, kterými strany oslovovaly širokou veřejnost, byly rozdílné podmínky v míře podpory přistěhovaleckého obyvatelstva a obyvatelstva tamního. Kromě migrace se strany zaměřují také na problematiku kolem zdanění, nacionalismu, religionismu a obecně se snaží restrukturalizovat stát (Taggart 2000: 75). Ačkoliv přistěhovalci v novém populismu stojí nejvýše na seznamu vyloučených ze společnosti a kvůli zpochybňování jejich legitimacy si populisté utvořili určitou protimigrační identitu. Vylučování ze společnosti jsou populisty také politici, byrokraté a intelektuálové, což souvisí s odmítáním systémového aparátu, dalšími na seznamu jsou také příjemci sociální péče (Taggart 2017: 227).

Ústředními rysy antiimigračních stran je vysoká centralizovanost a důraz na silnou osobnost ve vedení strany. Charismatické a personalizované vedení není jediným poznávacím znamením nově populistických stran, ačkoliv se stalo velmi důležitým faktorem v budování silné voličské základny. Strany nabídly společnosti nový model, který ve stávajících politikách nepřevládal a který se stal zajímavým a s ohledem na výzkumy veřejného mínění také velmi účinným (Taggart 1996: 37). Podle studie z roku 1989 se hranice znepokojení k přítomnosti lidí jiné národnosti nebo vyznání pohybovala

² Například občan, který pracuje v soukromém sektoru, nemůže být dle představitelů nového populismu cizinec/přistěhovalec, jelikož to narušuje základní předpoklad heartlandu (Taggart 2000: 75).

mezi 11–14 % a nejvíce citliví na otázku přistěhovalectví byli Belgičané, Němci, Francouzi a také Dánové (Betz 1994: 415). A právě vysoký příliv migrantů a znepokojení občanů přinesl úspěch radikálních populistických pravicových stran. V západní Evropě to byla například francouzská Národní fronta, italská Liga Severu, anebo o mnoho let později nově vzniklá strana Alternativa pro Německo. Především u nově vzniklých subjektů je velmi složité rozlišit, zda jsou to strany nového populismu a zda je možné identifikovat je jako strany antiimigrační. Je to především způsobeno reakcí na volební úspěchy zapříčiněné silnou protimigrační rétorikou. Tento trend napodobování nově populistických stran a také nejasnost programového vymezení nás přivádí k otázce, zda se strany pouze nepřizpůsobují poptávce voličů, pokud je totiž migrace ústředním tématem v Evropě, očekává se od stran, že na tuto problematiku budou reagovat (Van Spanje 2010).

Prvním znakem, který lze zpozorovat a který se objevuje takřka u všech takto zaměřených stran, jsou ostré protimigrační postoje. Na těch je komplexně založená kampaň strany a zároveň se elity těchto stran silně protiimigračně vyjadřují (Fennema 1997). Rozšířenější vymezení jasných identifikačních faktorů přinesl v tomto tématu Paul Taggart (1996: 40), který definoval strany nového populismu dle tří rozeznatelných rozměrů. Za prvé jsou tyto strany ideologicky na pravé straně a orientují se silně protisystémově, zároveň o sobě prohlašují, že mluví za mainstream společnosti. Druhým rozměrem se stalo organizační hledisko, přičemž důležitou roli hraje silná centralizace ve smyslu charismatického a personalizovaného vedení, které je nedílnou součástí jejich institucionálního vývoje. Posledním jsou poté volební hlediska, kdy strany cílí na mladé lidi, většinou muže, na soukromý sektor, a především na širokou škálu politických orientací. Další autor Cas Mudde (2007: 65–65) tyto strany nazývá radikálně populistické pravicové strany a důležitými kategoriemi, na které se strany zaměřují, se dle něj stávají národ a stát neboli ochrana národních hodnot a státních hranic. Tím je později definováno, kdo je „domorodec“, neboli kdo do států patří, a kdo se neřadí k původnímu obyvatelstvu, a utváří se určitá

typologie nepřátel. Z hlediska charakteristiky těchto stran definoval Cas Mudde tři aspekty, dle kterých lze tyto strany identifikovat: autoritarianismus, populismus a nativismus. První z nich je přesvědčení o přísně řízené společnosti, v níž má být potrestána neposlušnost k autoritám, populismus poté jako ideologická myšlenka, která společnost rozděluje na dvě homogenní, antagonistické skupiny: „čistý lid“ a „zkorumpovanou elitu“, a která tvrdí, že politika by měla být výrazem všeobecné vůle (Mudde 2007: 23). Třetí charakteristika, tedy nativismus, je pro nový populismus a antiimigrační strany nejpodstatnější, jelikož ji můžeme definovat jako ideologii, podle které by státy měly být obývané pouze domorodci a obyvatelé, kteří tam nepatří, značně ohrožují homogenní státy. Jako narušitelé této homogenity mohou být vnímány jak rasové nebo národní menšiny, tak také menšiny náboženské. Nativismus je tedy ideologie, která kombinuje prvky nacionalismu a xenofobie (Mudde 2007: 22).

Od 80. a 90. let můžeme mezi antiimigračními stranami zaznamenat jakýsi posun apelu v přistěhovalecké problematice. Zatímco při formování populismu to byl důraz na etnicitu a normy, které jsou typické pro západní společnosti a které jsou migrací narušovány, později se hlavními důvody, které je nutné chránit, stala samotná civilizace a kultura Západu. Velmi rychle tak politické strany našly viníka, který je odpovědný za problémy v západní Evropě a zároveň se snaží poškodit evropské hodnoty. Vzhledem k rozsáhlé migraci obyvatel z území Blízkého východu a Maghrebu začaly strany svou pozornost věnovat islámu, který dle jejich názoru svojí podstatou narušuje liberální demokracii v Evropě a základní práva a svobody (Barša 2011: 78). Tento posun od vnímání a narušování evropských tradic ve formě expanze muslimů nazval Pavel Barša novou xenofobií (Barša 2015). Rozdíl mezi starou a novou xenofobií je skupina stigmatizovaných skupin, kdy stará xenofobie zavrhovala semity, to znamená jak Židy, tak Araby, a ukotvila skupinovou identitu, proti které se musíme bránit a která nás může ohrozit. Identifikace těch druhých, kteří mají být společností stigmatizováni, se opírá o pokrevní původ nebo o původ rasový. Nenávist byla

uplatňována proti odlišné etnicitě, a ačkoliv byli za semity považováni i Arabové, v té době nebyli vnímáni jako vnitroeurospýský problém, a proto se základem staré xenofobie stal rasismus založený především na antisemitismu (Barša 2015). Nová xenofobie se již neopírá o původ pokrevní, ale spíše o náboženství a kulturu, která již není vyvozená z hlediska etnického, ale ideologického a odpovídá jádru daného náboženství, v tomto případě islámu. Ideál rasy ve staré xenofobii byl nahrazen ideálem kultury v xenofobii nové (Barša 2015).

Ačkoliv byl nástup těchto stran poměrně rychlý, všechny se nedokázaly v systému udržet. Některé se etablovaly v jiné strany s jiným názvem a programem a ostatní nahradily strany nové, které dokázaly lépe reagovat na potřeby voličů a přebíraly tak voličskou základnu stran minulých. Momentálně za populistické pravicové strany, které se věnují přistěhovalcům, lze v západní Evropě považovat již zmíněnou Národní frontu ve Francii, která se před nástupem předsedkyně strany Marine Le Pen blížila k rozpadu. Další příkladem je Alternativa pro Německo, kterou můžeme považovat za nově vzniklou stranu, anebo nizozemská Strana pro svobodu, kterou založil Geert Wilders.

Strany nové krajní pravice apelují na univerzální práva jednotlivce, jako jsou práva žen a sexuálních menšin. Představují se jako obhájci humánního pojetí trestního práva, a to v souvislosti s odporem proti některým ustanovením právního systému šaría, a jako ochránci práv zvířat, kteří se striktně vymezují proti halál porážkám (Mareš 2018: 204). Nová xenofobie vynechala judaismus, který chápe jako partnera západu v boji proti islámu (Mareš 2018: 204), a jejím základem se stala islamofobie a nenávist náboženské ideologie, která není založená na původu, nýbrž na hodnotách, které nejsou slučitelné s hodnotami západních společností (Barša 2015). Od politizace tématu, která byla způsobena označením islámu za problém, který je nutný řešit se potýkáme se silnou kritikou a odmítáním náboženství jako něčeho nepřirozeného a ohrožujícího liberální hodnoty. Strany se posouvají k určitým projevům, které kritické smýšlení značně přesahuje a které jsou určitou percepcí islamofobie.

2.2 Islamofobie

2.2.1 Terminologie

„Islamofobie je nenávist vytvořena z předsudků vůči islámu nebo muslimům, která je využita především jako politický nástroj“ (Oxfordský anglický slovník; přeloženo autorkou).³

„Islamofobie je strach, nenávist nebo nepřátelství zaměřené proti islámu a muslimům. Islamofobie ovlivňuje všechny aspekty muslimského života a může být vyjádřena několika způsoby včetně útoků, zneužívání a násilí vůči muslimům; útoků na mešity, islámská centra a muslimské hřbitovy; diskriminace v oblasti vzdělávání, zaměstnání, bydlení a poskytování zboží a služeb a nedostatek respektu ve veřejných institucích“ (Forum Against Islamophobia and Racism; přeloženo autorkou).⁴

Definovat přesně termín islamofobie není prakticky možné vzhledem k přesahu pojmu, který lze již dedukovat ze dvou výše uvedených citací. Citovaný Oxfordský slovník nabízí celkem stručné vysvětlení pojmu bez uvedení možných projevů dehonestace islámu a muslimů, ty ve své definici uvedlo například londýnské sdružení Forum Against Islamophobia and Racism. Tyto dvě definice jsou ostatně jen příkladem rozmanitosti pojetí islamofobie a jeho širokého spektra. I přesto je možné se shodnout alespoň na základním předpokladu, že islamofobie je negativním projevem nebo určitou negativní

³ *„Dislike of or prejudice against Islam or Muslims, especially as a political force“* (Oxfordský anglický slovník).

⁴ *„Islamophobia is the fear, hatred or hostility directed towards Islam and Muslims. Islamophobia affects all aspects of Muslim life and can be expressed in several ways, including: attacks, abuse and violence against Muslims; attacks on mosques, Islamic centres and Muslim cemeteries; discrimination in education, employment, housing, and delivery of goods and services; lack of provisions and respect for Muslims in public institutions“* (Forum Against Islamophobia and Racism).

reakcí na islám jakožto monoteistické náboženství, jeho vyznavače, muslimy a na všechny aspekty s tímto náboženstvím spojené.

Běžně používaný pojem islamofobie neboli nenávisť, popřípadě odpor k islámu a muslimům, je využíván v praxi i přesto, že v akademické sféře nepanuje shoda na tom, zda je tento termín přijatelný a dostačující a zda se nestává spíše fenoménem doby. Akademici věnující se problematice uchopení tohoto pojetí nedokážou stále pojem islamofobie jasně rámcovat a ani striktně vymezit kritéria, díky kterým bude možné specifikovat islamofobní chování. České názvosloví je na nastolování paradigmat v tomto tématu velmi omezené, avšak ani evropské pole nemá jasno v tom, jak nastavit hranice chování, aby bylo možné označit ho za islamofobní. Jedním z důkazů vedení sporů o nastavení pojmu je vytváření různých termínů, které jsou často nesprávně označovány jako synonyma k islamofobii. Většina těchto termínů měla objasňovat postoje k náboženství nebo jejich vyznavačům a snažila se o prosazení ve veřejném diskursu, což se v některých případech nepodařilo. Na druhou stranu bylo nastaveno mnoho termínů, které jsou stále v diskusi o islamofobii podstatné a které se staly nedílnou součástí terminologie. Nejčastějšími takovými termíny, se kterými se můžeme setkat, jsou: antimuslimský rasismus, antiislamismus, který je často připodobňován k antisemitismu, antiislámský rasismus nebo také muslimofobie (Richardson 2012) a rozdíly mezi těmito zmíněnými frázemi jsou právě základem rozmanitosti konceptu islamofobie.

Pojem antimuslimský rasismus byl zaveden s ohledem na strukturální společenské nepřátelství vůči muslimům. Samotný termín má naznačovat, že společenské stigma je uplatňováno na muslimy, a ne náboženství jako takové (Rynnymede Trust Commission on British Muslims and Islamophobia 1997). Nejčastější kritika používání tohoto spojení je v doplňujícím slově rasismus, jelikož muslimové nejsou rasa, nýbrž skupina, která je charakteristická spřízněním ke stejnému náboženství (Richardson 2012). Socioložka Fanny Müller Uri (2014: 104–106) vysvětluje, že použití slova je správné, jelikož forma

diskriminace určitého etnika a kulturní nebo náboženské předsudky jsou charakteristickými rysy rasismu. Analytik působící v Institutu výzkumu rasových vztahů Ambalavaner Sivandan uvádí, že právě islamofobie je odůvodněním protimuslimského rasismu, který se stal institucionalizovaný skrz vládní muslimské války; těmi rozumí například protiteroristické zákony. Podle něj je nutné se proti tomuto diskurzu postavit a zastavit jeho popularizaci, a to jak na úrovni vládních politik, tak na úrovni zločinů z nenávisti k etniku a věřícím (IRR News 2010). Podobně specialista na mezinárodní vztahy na Středním východě Fred Halliday (1999) například pracoval s pojmy jako *anti-muslimism* a *muslimophobia*. Záměrně používal v obou případech slovo muslim, a ne islám, z toho důvodu, že většina protiislámských/muslimských projevů nevychází z roviny duchovní, ale jsou to aktivity namířené proti určitým muslimům.

Určitý spor pojmosloví nalézáme také v německém jazyce, kdy pojem *Islamophobie* není postačující právě z hlediska překladu, který jasně neidentifikuje postoje k islámu a muslimům. Vznikl tak termín *Islamfeindlichkeit*, který můžeme přeložit jako nepřátelství vůči islámu a zahrnuje právě nenávistné postoje a pohlížení na islám jako na hrozbu, která musí být potlačena a kterou je nutné vymýtit. Ačkoliv je tento termín využíván pouze v německém jazyce, je možné s ním více kooperovat, protože dle samotných zastánců termínu je méně vágní než pojem islamofobie. Za typické představitele tohoto postoje jsou označovány evropské pravicové extremistické strany a pravicové populistické strany, které šíří politické názory s negativními představami o islámu a skutečně jsou označovány za xenofobní nebo šířící nepřátelství vůči islámu. Kromě těchto dvou pojmů se v posledních letech velmi často objevuje v německé diskusi také pojetí *Islamkritik*, které v sobě kromě samotné kritiky náboženství skrývá mnoho dalšího. Oproti islamofobii a nepřátelství vůči islámu není pojmem islámská kritika myšleno odsuzování a vyvolávání strachu, ale spíše poukázání na kulturní stereotypy a sociální jevy v náboženství (Pfahl-Traugher 2014). I přesto jsou zastánci pojmu kritizováni za dehonestaci islámu a také za nepřipouštění si určité míry

xenofobie, který pojem obsahuje. Zatímco všechny již zmíněné pojmy se vztahují k systému víry, německá politologie rozebírá také termíny, které jsou zaměřeny vůči jejím vyznavačům, muslimům. Tyto termíny už nikterak neodrážejí skutečnost příslušného náboženství, vnímají muslimy jako nepřijatelný společenský subjekt a kritizují je jako sociální skupinu (Mareš 2015a: 10). Konkrétní forma poté přichází v diskriminaci nebo násilných činech vůči muslimům (Logvinov 2017: 8). Astrid Bötticher (2009: 212–2014) se ve svém díle věnuje německé diskusi o termínu islamofobie a jako nejdůležitější aktéry věnující se tomuto kontroverznímu konceptu označuje zástupce tří táborů s odlišnými názory, mezi nimiž probíhá diskuse většinou na emocionálním základě. Zaprvé jsou to představitelé islámské nenávisti, protagonisté zaměření proti muslimské komunitě a ti, kteří všechny muslimy vidí jako hrozbu a zaměřují se na islám jako politizovaný problém extremistické interpretace islámu. Z tohoto proudu vznikají radikální hnutí a strany, které se netají odporem k islámu a které mají silné populistické tendence. Islamofobie by podle nich měla být chápána jako termín, který neuznává kritické připomínky a je používán ze strany nepřátelské menšiny, muslimů, jako snaha o odstranění kritiky islámu. Kromě tohoto pojmu je také využíván fenomén muslimského antisemitismu, kterému se společně s islamofobií věnuje druhá strana diskuse zastoupená Wolfgangem Benzem. Oba pojmy vyjadřující obviňování muslimů z negativního společenského vývoje, jejich náboženství označuje za špatné a komunitu vykresluje proti západní většině. Pojem islamofobie mimochodem navrhuje využívat jako popisný nástroj, ačkoliv není plně konceptualizován. A jako poslední jsou to islámští reformátoři, označující první zmíněné za xenofoby a rasisty, ale odmítající zavádění pojmu jako popisného nástroje.

2.2.2 Historický kontext islamofobie

Vznik termínu islamofobie a zkoumání tématu je spojené s mnohými událostmi, které se staly stěžejními pro vývoj konceptu a vůbec celého pojmání náboženství. Prvním impulzem ve Spojených státech amerických byly

zahraničněpolitické události a vlna teroristických útoků, které vedly k dehonestaci muslimů a k celoplošnému obviňování islámského světa z nepřátelského postavení vůči Západu. Oproti tomu v Evropě je islamofobie spojená s muslimskými přistěhovalci, kteří sem migrují za prací nebo ze států zmítaných válkou (Ostřanský 2014: 85). Ačkoliv je termín v dnešním slova smyslu používán až od 80. let (Ostřanský 2018: 61–62), důkazy o tom, že existoval již dříve, jsou například ve Francii. Zde byl pojem poprvé použit Alainem Quellienem, který v roce 1910 publikoval knihu, ve které kritizoval způsob koloniální správy zemí severní Afriky (Burkina Faso, Pobřeží slonoviny, Benin) a nepochopení kultury a náboženství ze strany francouzských představitelů (Richardson 2012: 4). Další autoři Étienne Dinet a Slim Ben Ibrahim termínem popisovali úmyslné zkreslování islámu (Bridge Initiative 2016). V anglickém jazyce se pojem *Islamophobia* objevil poprvé v roce 1923 v říjnovém čísle časopisu *Journal for Theological Studies*, kde byla recenzována kniha *Orient viděný ze Západu* (Ostřanský 2018: 62).

Ještě na přelomu sedmdesátých a osmdesátých byl význam islamofobie používán trochu v jiném významu, a to například v íránské revoluci při popisu mullahů neboli žen, které odmítaly nosit hidžáb a stavěly se tak proti islámským tradicím (Allen 2010: 5). Průkopníkem v používání pojmu byl v osmdesátých letech minulého století Edward Said, který v roce 1976 vydal knihu *Orientalismus: Západní koncepce Orientu*. Aniž by pojem použil, vysvětloval zde, jak nemuslimové vytváří negativní obraz o muslimech (Ostřanský 2018: 62). Oxfordský anglický slovník naznačuje, že byl pojem poprvé použit v roce 1991 v periodiku *Insight*, který vysvětluje mezinárodní kontext islamofobie a kritizuje tak chování Sovětského svazu v Afghánistánu (Allen 2010: 13). O rok později se termín objevil v novinovém článku *Boston Globe*, ten později jordánský princ Hassan bin Talal identifikoval jako postoj Evropy vůči muslimům (Bridge Initiative 2016).

V roce 1997 byl ve Velké Británii vydán přelomový dokument, který i přes nesrovnalosti je shledáván jako úspěšný výzkum islamofobie založený

na důkazech. Britský think tank The Rynnymede Trust Commission on British Muslims and Islamophobia ve své zprávě definoval to, co je islamofobie jako forma rasismu, a analyzoval dva rámce. V první řadě rozděluje názory na islám na dvě kategorie, které pokrývají otevřené a uzavřené vnímání islámu. Obě kategorie jsou rozděleny na osm podkategorií, podle nichž jsou přístupy k islámu vysvětleny. Uzavřené a otevřené názory na islám se liší v celkovém vnímání islámu jako náboženství, v obhajování či zavrhování diskriminace a ve vnímání islamofobie. Prvním rozdílem je vnímání islámu jako náboženství, které je monolitické, neboli podle uzavřeného názoru na islám jako jediný monolitický blok, statický a nereagující na nové skutečnosti. Otevřený názor považuje islám za různorodé a progresivní náboženství s vnitřními rozdíly, rozpory a vývojem.⁵ Druhým rozdílem je vnímání působení náboženství na jiné aspekty života, přičemž uzavřený názor předpokládá, že islám je samostatné a jiné náboženství, které (a) nemá žádné společné cíle a hodnoty s jinými kulturami, (b) žádné jiné kultury na něj nemají vliv, (c) sám nemá vliv na žádné jiné kultury, oproti tomu otevřený názor vnímá islám jako vzájemně závislý na jiných kulturách, s nimiž (a) má určité společné hodnoty a cíle, (b) kterými je ovlivněn, a (c) které jiné kultury obohacuje.⁶ Třetím rozdílem je srovnání se západní společností, kdy je islám dle uzavřeného názoru považovaný za méněcenné náboženství vůči Západu, a dokonce je označován za barbarské, iracionální, primitivní a sexistické, druhá strana hlásá, že islám je výrazně politicky odlišný, ale ne méněcenný a je hoděn stejného respektu jako jiná náboženství.⁷ Čtvrtým bodem je vnímání islámu jako možného partnera, vzhledem k tomu, že je islám považovaný za násilný, agresivní, vyhrožující a podporující terorismus, přistupuje k němu uzavřený názor jako k nepříteli, který je zapojený do „střetu civilizací“; za skutečného nebo potenciálního partnera v družstevní

⁵ 1. monolitický/různorodý.

⁶ 2. samostatný/vzájemně působící.

⁷ 3. méněcenný/odlišný.

společnosti a při řešení společných problémů ho považuje pohled otevřený.⁸ Dále je v uzavřených názorech vnímán islám jako manipulativní ideologie, která je používána pro politickou nebo vojenskou výhodu, v otevřených názorech za skutečnou náboženskou víru, jehož stoupenci přistupují k víře se ctí.⁹ Dále v uzavřeném přístupu je kritika Západu ze strany islámu vždy okamžitě zamítnuta, oproti tomu v otevřeném je brána kritika vážně a je možné o kritice diskutovat a zvažovat ji.¹⁰ Předposlední rozdíl zohledňuje diskriminaci, kdy uzavřený pohled nepřátelstvím vůči muslimům odůvodňuje diskriminační praktiky a vyloučení muslimů z mainstreamové společnosti, otevřenými názory je diskriminace kritizována, jelikož rozpory a neshody s islámem nemají snižovat úsilí v boji proti diskriminaci a vyloučení.¹¹ A konečně osmý rozdíl reagující na islamofobii: anti-muslimské nebo islamofobní nepřátelství bylo v uzavřeném pohledu přijato jako přirozené a normální, zatímco v otevřeném pohledu jsou kritické názory na islám vystavovány kritice, aby byly nepřesné a nespravedlivé¹² (Rynnymede Trust Commission on British Muslims and Islamophobia 1997: 4–5).

Druhý rámec identifikuje způsoby, kterými se islamofobie ve společnosti objevuje a jaké má následky. Prvním způsobem je vyloučení a to ze zaměstnání, z vedení a odpovědnosti a z politiky či vlády, za druhé je to diskriminace, a to v pracovních postupech nebo v poskytování služeb, jako je zdravotnictví a vzdělání, třetím jsou předsudky, především v médiích a v každodenních rozhovorech, a konečně u čtvrtého způsobu jde o násilí, které může vést od slovního napadání a vandalizování majetku až k fyzickému násilí (Rynnymede Trust Commission on British Muslims and Islamophobia 1997).

Ačkoliv si i samotní komisaři uvědomovali, že zpráva obsahuje mnoho tematických chyb a konceptuálních nejasností, prohloubila zkoumání tématu

⁸ 4. nepřátelský/partnerský.

⁹ 5. manipulativní/upřímný.

¹⁰ 6. kritika Západu zamítnuta/zvažována.

¹¹ 7. diskriminace obhajována/ kritizována.

¹² 8. islamofobie viděna jako přirozená/problematická.

islamofobie v Evropě a přinesla řadu dalších otázek, kterým je nutné se v metodologickém pojetí věnovat. Zároveň je dokument stále zdrojem, ze kterého se vyvinuly nejběžnější a nejrozšířenější definice a konceptualizace pojmu (Allen 2010: 193).

Dnes je termín islamofobie předmětem mnohých diskusí a coby neologismus vytvořený spojením slov islám a fobie (Beránek – Ostránský 2016: 21) se stává rozporuplným tématem, které rozděluje relevantní vědeckou produkci na několik táborů. Na islamofobii lze nahlížet z několika úhlů, přičemž první může být islamofobie jako ideologie. V tomto případě je islamofobie teoreticky podobná rasismu, jelikož se v ní objevují jevy, které udržují negativní vnímání muslimů a islámu. Rozdíly mezi těmito dvěma pojmy mohou být obtížně rozlišitelné, protože důsledek obou jsou slučovací praktiky, které muslimy znevýhodňují nebo diskriminují v sociálních, ekonomických a politických sférách (Allen 2010: 190–191). Příčinou islamofobie může být negativní chování, nepřátelství v médiích, v publikacích a v sociálních sítích, obtěžování a hrubost k muslimům ve veřejných sférách nebo neuznání muslimských identit například odstraňováním symbolů z veřejného prostoru, tyto jevy mohou vést k absenci muslimů ve veřejném životě a k většímu prohlubování nesnášenlivosti vůči islámu. Samotný termín v sobě může nepřímo obsahovat další pojmy, které ho však přímo ovlivňují, a to zaujatost, bigotnost, nenávisť, nepřátelství, úzkost, předsudek, xenofobii a již zmíněný rasismus (Richardson 2012: 4–7). Zároveň je však islamofobie používána pro výklad postojů a proudů, které jsou na každém konci pomyslné osy, tedy právě islamofoby a těmi, kteří islám hájí.

Nevýhod, které v sobě pojem skýtá, je několik. Fobie totiž označuje poruchu neurotického aparátu a řadíme ji k duševním onemocněním. To se může projevit různými reakcemi na předměty nebo události, které vzbuzují iracionální strach. Ze starověké řečtiny je fobie překládána jako strach, ale lépe ji můžeme přeložit jako úzkost, která vzniká v momentě pocitu nebezpečí. Pokud bychom tedy termín vysvětlili s ohledem na výše zmíněné, jednalo by se o strach, popřípadě úzkost z jakýchkoliv podnětů interpretujících islám jako náboženství. Termín

nerozlišuje rozdíly mezi předsudky muslimské komunity v zemi, kde je islám běžným náboženstvím, a mezi zeměmi kdekoliv jinde na světě, jednoduše se stává obecným termínem, ačkoliv jsou mezi těmito dvěma světy významné difference (Richardson 2012). Zároveň je nevhodný pro popsání názorů, které jsou v podstatě proti jakémukoliv náboženství (Beránek – Ostránský 2016: 23), a nakonec již opakující se argument, kdy jedním pojmem není možné zachytit veškeré projevy a způsoby odporu, kritiky, nenávisti a nesnášenlivosti vůči muslimům. I přes uvědomění si nedostatečnosti pojmu a obsahové nesrovnalosti, je termín využíván ze strany akademické, politické, mediální a vlastně i ze strany široké veřejnosti. Na tento fakt je nutné brát zřetel, a proto bude nadále v práci termín používán s velkou opatrností, a to především v politickém prostředí, kterému bude věnována praktická část.

2.2.3 Diskuse o islamofobii v českém prostředí

Stejně jako jinde v Evropě se i v České republice rozmohl termín islamofobie, a to v souvislosti s nedávnými událostmi spojenými s migrační krizí a přílivem cizinců z muslimských států. A stejně jako jinde v Evropě i v našem prostředí je neologismus velmi diskutovaným, někdy obhajovaným a někdy zavrženým konceptem. Koncept otvírá diskusi na téma používání pojmu ve vědeckých textech a odbornosti termínu běžně využívaného jak politiky, tak akademiky i v českém prostředí. V diskusi na stránkách religionistického časopisu *Dingir* se Prokop Remeš (2010) negativně vyjádřil k používání termínu v odborném kontextu a dle něj by měl být z odborné sociologické a religionistické literatury vypuštěn. Islamofobie je spíše ideologickým termínem, který nevypovídá nic konkrétního o těch, které tak označíme, a proto je více než záhodno zamyslet se nad používáním adekvátnějších termínů, jako je islamoskepticismus nebo islamokritičnost. Zajímavé hodnocení do studia vývoje islamofobie přinesl již zmiňovaný politolog Pavel Barša. Takzvaní islamofobové podle Pavla Barši (2015) nechápou muslimy jako nositele zla a jejich kritika neznamena zavrhování muslimů, vnímá je jako oběti islámu, barbarské ideologie, která nutí

ženy zahalovat se a zakazuje emancipaci. Taková kritika by podle nich neměla být chápána jako fobie nebo vytváření předsudků proti určité skupině obyvatel, ale spíše jako kritika ideologie, která je nekompatibilní s evropskými hodnotami.

Odpor proti muslimům se v České republice stal mainstreamovým tématem především pro českou veřejnost (Ostřanský 2018: 71). Zkreslená fakta a šíření předsudků o muslimech se nevyhnuly ani českému prostředí, kdy přijetí těchto nepravdivých informací může vést k projevům islamofobie. Zora Hesová uvádí čtyři příklady předsudků, které se nejčastěji veřejností šíří: „*islám je nekompatibilní s demokracií; muslimové chtějí všude zavádět šariu; muslimové se neintegrují do západních společností; třetí generace se radikalizuje*“ (Hesová 2016: 7) a Ivo Štampach (2018: 182–192) vystopoval tři motivy, které aktéry vedou k islamofobním projevům: nábožensky motivovaný antiislamismus, který se negativně vyjadřuje k islámu jako k cizímu náboženství, které do Evropy nepatří; rasový a etnický antiislamismus, ke kterému patří také nacionalismus, a antiislamismus motivovaný obranou liberálních hodnot vycházejících ze základních práv a svobod.

Za první projevy islamofobie v České republice (tzn. od roku 1993) lze pokládat takzvané boje o mešity (Vojtíšek 2007: 392), které i nadále probíhají v celé Evropě a souvisejí s výstavbou mešit ve městech s početnou muslimskou komunitou. První otevřenou mešitou byla v roce 1998 mešita v brněnských Štýřicích, která zvedla vlnu bouřlivého odporu. Ten se netýkal pouze samotné výstavby mešity, ale také nenávistných komentářů a šíření předsudků o muslimech žijících v Brně (Taušová 2013). Podobné události doprovázely i výstavbu mešit v jiných městech, jako jsou Teplice nebo Karlovy Vary. Po teroristickém útoku v roce 2001 byly protiislámské tendence stále silnější a nenávistné posláni začaly mít nově vzniklé webové stránky, které šířily, některé dodnes šíří, nepravdivé informace. Důležité je zmínit, že žádná z těchto stránek a jejich aktivistů se necítí být islamofobní a silně se staví proti rasismu a xenofobii. Samy sebe vidí jako bojovníky za demokracii a práva jedinců. Stejně tak je to se sdruženími, která vznikala za účelem udržení svobody a demokracie,

a tím pádem zákazu islámu v České republice (Mareš 2015b: 77–78). Dnes je již mnoho webových stránek (například webový portál Euarabia), blogů, sdružení (například sdružení Islám v ČR nechceme, dále jen IVČRN) a stránek na sociálních sítích, které mají blízko ke krajní pravici a které svým způsobem dehonestují islám a muslimy a lze je tak z některých projevů charakterizovat jako islamofobní (Ostránský 2018: 92). A samozřejmě vznikají i politické strany, krajně pravicové, nově populistické a antiimigrační, které se zrodily jako nové na území ČR, se zájmem o kritiku islámu nebo protimuslimskými tendencemi, nebo se etablovaly ze stran, které mají původ v rasistických tématech proti romské menšině.

Do roku 2008 se pravicové populistické strany tématu islám a muslimové věnují velmi zřídka, což je způsobeno velmi nízkou popularitou samotného tématu a také nulovou potřebou toto téma v širokém spektru otvírat. Jednalo se o jednorázové vyjádření nebo projevy, které však vedly k postupnému zvyšování antiislámských nálad. K politizaci samotného tématu dochází až od roku 2008, od kterého pravicové strany pracují se třemi hrozbami spojenými s islámem. Za prvé je to ohrožení kulturních tradic, poté hrozba zvyšování kriminality a v neposlední řadě hrozba teroristických útoků na území České republiky, ale i celé Evropy (Mareš 2015c: 117). Islamofobní diskurs v českém prostředí výrazně ovlivnila v roce 2009 facebooková stránka IVČRN a její zakladatel Martin Konvička, který byl až do roku 2015 významnou postavou protiislámské komunity. V době migrační vlny, to znamená od roku 2015, byl nárůst islamofobního diskursu zaznamenán jak u některých iniciativ, tak také u soudců, vysoce postavených úředníků, ale především politických stran, které téma využívají jako programová východiska za účelem úspěchu ve volbách (Zahradník – Rosůlek 2018: 80–83).

2.2.4 Kritika islamofobie

Kritika pojmu islamofobie poskytla prostor pro zrod nových termínů, které se dle jejich autorů hodí k popisování postojů a projevů určité nenávisti vůči islámu

nebo muslimům lépe. To ostatně dokazuje první část této kapitoly, která několik těchto pojmů zmínila. Většina kritiků se staví k používání konceptu velmi negativně právě z důvodu nedostatečnosti obsahu a na druhou stranu se není čemu divit, jelikož velmi často je termín diskreditován samotnými islamofily, kteří jím označují veškeré kritiky islámu¹³ a vytváří tak z pojmu určitou nálepku bez hlubšího kontextu. Abychom se tak vyhnuli problematičnosti nálepky, za kterou je často pojem islamofobie označován, navrhuje Zora Hesová používat k charakteristice negativních prostředků sousloví islamofobní projevy. Ty se projevují aktivním vytvářením negativního obrazu o islámu jako protizápadnímu, útočnému náboženství, snaží se vyvolat strach a pocity ohrožení a zároveň nejsou ochotny připustit kritiku či pochyby v jejich jednání (Hesová 2016: 3). Již zmiňovaný Ivan Štampach označuje pojem za vágní a islamofobii chápe jako strach z náboženství a odpor k němu. To je dle něj zavádějící, jelikož v tomto případě se jedná spíše o nenávist, a navrhuje tak používat pojem antiislamismus:

„Islamofobii tedy je vlastně míněn antiislamismus, což se jeví jako výraz vhodnější, protože neumožňuje záměnu s klinickým stavem. Jde-li o patologii, pak spíše o patologii sociální a samozřejmě o osobní podíl na jejím vytváření a podpoře“ (Štampach 2015).

K dalším kritikům pojmu v českém prostředí patří i publicista Benjamin Kuras (2018). Ten pojem islamofobie připisuje ajatolláhu Chomejnímu, který ho vymyslel na začátku 80. let. Pojem pokládá za výmysl, kterým se v dnešní době označují potenciální nebo už i aktivní obránci demokracie.

Velmi podobně jako Benjamin Kuras islamofobii kritizuje také britský spisovatel Kenan Malik, který ve své eseji zmiňuje zveličování problematiky islamofobie a zjišťuje, že je obrovská mezera mezi vnímáním a skutečností, zvláště v předsudcích proti muslimům. Čím více je podle něj hrozba islamofobie

¹³ Kritika islámu nemusí nutně znamenat projev islamofobie.

přehnaná, tím více mají muslimové pocit, že je jejich komunita pod neustálým útokem, což může zapříčinit větší otevřenost náboženskému extremismu. Islamofobie se podle něj stala nejen popisem proti muslimským předsudkům, ale také předpisem toho, co může nebo nemusí být prezentováno o islámu. Zároveň je podle něj islamofobie často označována jako výraz k utišení kritiků, termín pro politickou válku a pro popis odpůrců islámu muslimskými extrémisty. Například Komise pro islámská lidská práva každoročně organizuje předávání cen za „Islamofoba roku“, zde jsou nastaveny hodnoty toho, co může být o islámu řečeno a co ne. Vítězi jsou vyhlášeni kolikrát kritici islámu, jako je například novinářka Polly Toynbee,¹⁴ která kritizuje ve svých článcích islámský sekularismus za odpírání práv ženám a jejíž názory se staly nepřijatelnými (Malik 2005).

Salman Rushdie označil koncept dokonce za ubohý, protože směšuje kritiku islámu a stigmatizaci muslimů (Ostřanský 2018: 65). Sám Rushdie byl osočen z nesvěcení islámu ve spojitosti s kontroverzním dílem Satanské verše (Ostřanský 2018: 50). Jan Stehlík, analytik Programu pro soudržnou společnost think tanku Evropské hodnoty, ve své studii Jazyk strachu: Zpráva o obhájcích, kritikách a obětech pojmu „islamofobie“ argumentuje tím, že povaha islamofobie je nesprávně charakterizována antisemitismem a rasismem a zároveň pojem rozostřuje hranici mezi trestnými činy a legitimními formami svobodného projevu (Stehlík 2016). A Nick Haslam tvrdí, že „[...] *islamofobie by neměla žádnou pejorativní sílu, pokud by se trápení duševní poruchou nezdálo hanebné a ponižující*“ (Haslam 2008). Autory, kteří bojují proti pojmu islamofobie jako zavádějícímu popisnému nástroji, připomíná ve své práci také Astrid Bötticher (2009). Kromě již výše zmíněného Kenana Malika uvádí vědce Bassama Tibiho a Seyran Ateş, která kritizuje určité interpretace Koránu především v souvislosti obrany občanských práv žen a dívek. Pojem je kritizován i samotnými muslimy,

¹⁴ Ta mimochodem v reakci na zprávu Runnymede z roku 1997 o sobě napsala, že je islamofob, ale také křesťanofob (Richardson 2012: 4).

kteří v neoprávněných urážkách, nenávistných komentářích a dehonestaci na sociálních sítích nevidí žádný strach, a především zdůrazňují, že tyto projevy nemusí být spojené s vírou, kterou vyznávají, ale například s barvou kůže, s národností příslušností nebo s kulturními zvyklostmi (Ostřanský 2018: 66).

I přes kritiku je nutné si uvědomit, že veřejný diskurs je tématem pohlcen a bez předchozího pochopení terminologie využívá pojem islamofobie a stává se tím na pojmu široce závislý. Důvodů je několik. Islamofobie je jasný a stručný termín, jehož silná výrazovost explicitně vyjadřuje negativní postoj vůči islámu a náboženství. Zároveň dává prostor tzv. islamofobům, obhajujícím své názory jakožto pouhou kritiku, vymezit se proti xenofobnímu až rasistickému pojmu, jímž není možné jejich postoje charakterizovat.

2.3 Metodologická východiska

Z předešlé kapitoly je patrné, že islamofobie nevyjadřuje pouze strach z islámu, ale také určitý druh předsudků, diskriminace a celkově negativní postoj k samotnému náboženství a jeho věřícím. I přes nedostatky pojmosloví a nejasnost ve vysvětlení termínu je slovo nedílnou součástí komunikace široké veřejnosti, médií, ale také politických stran, kteří pojem využívají jako nástroj mocenského zájmu. Pro výzkumnou část práce je islamofobie autorkou chápána jako:

Určitá forma projevu nenávisti vůči islámu, muslimům a veškerým symbolům tohoto náboženství. Ta je doprovázena negativními předsudky, vytvářením nepřátelského prostředí, které je charakteristické svým bojem za zrušení islámu a jeho tradic a ovlivňováním úsudků pomocí dezinformací a polopравd o náboženství a jeho vyznavačích. Zároveň je to snaha uměle vyvolat strach z neexistující hrozby, která je shledána ve všem, co je spojené s islámem, a poukazování na islám jako cizí prvek nekonsolidovaný s evropskými hodnotami, které je nutno před islámem chránit a posilovat.

Za účelem výzkumu islamofobie v předvolebních kampaních politických aktérů byly dle teoretické části vybrány politické strany nebo hnutí, které spadají dle definic Paula Taggarta a Casa Mudda do typologie nově populistických stran.¹⁵ Premisami pro výběr těchto stran se tedy stala kombinace prvků výše zmíněných autorů:

1. Z hlediska ideologického spektra je strany možné umístit na pravou stranu.
2. Jedním z témat se stává kritika stávajícího politického systému a elit, proti kterým se vymezuje.

¹⁵ Ačkoliv tyto strany nazývá Cas Mudde radikálně populistické pravicové, bude v práci používán termín nově populistické strany.

3. V posledních volbách byly stranické kampaně založeny na silné až nativistické protiimigrační rétorice, a to jak v programech, tak ve vyjadřování lídrů těchto stran.

4. Elementem pro tyto ostré protiimigrační postoje se stává islám jako náboženství, a to včetně jeho vyznavačů, tradic a způsobů života.

Následně byl doplněn pátý atribut vzhledem k zaměření práce na předvolební kampaně stran:

5. Účast ve volbách do Poslanecké sněmovny 20. – 21. října 2017 ve všech krajích České republiky.

S ohledem na tyto premisy byly pro výzkum vybrány následující strany a hnutí, řazeno dle abecedy: Dělnická strana sociální spravedlnosti; Sdružení pro republiku – Republikánská strana Československa Miroslava Sládka; Svoboda a přímá demokracie – Tomio Okamura. Začátkem výzkumného období se stane květen 2017, a to z důvodu předpokladu autorky, že předvolební kampaň politických stran započala právě v tomto měsíci. Konečným datem výzkumu bude 19. říjen 2017, tudíž poslední den před konáním samotných voleb.

Prostředkem k výzkumu se stala sociální média, konkrétně sociální síť Facebook, který se v posledních letech stal nedílnou součástí sebe prezentace politických stran. Facebook nabídl stranám velmi blízký kontakt s voliči a snadnou komunikaci, právě proto tuto sociální síť strany využívají jako prostředek v předvolebních kampaních. V České republice se Facebook, jakožto kanál pro komunikaci a prezentaci politických stran začal využívat od roku 2008 a od té doby počet uživatelů ročně stoupá v několika tisících.¹⁶ Vyjma samotné komunikace zde strany mohou formou statusů sdílet názory a vyjádření, také multimediální obsah, jako jsou videa, obrázky, články a zprávy z online zdrojů apod., a zároveň mohou sdílet statusy jiných uživatelů (takzvaně přesdílet).

¹⁶ Počet uživatelů využívajících Facebook v České republice starší 18 let se pohybuje kolem 4,5 milionu.

Zpětnou vazbou se poté stávají komentáře pod příspěvkem,¹⁷ sdílení daného příspěvku mezi širší okruh uživatelů, popřípadě vyjádření pomocí takzvaných „emotikonů“ neboli tlačítek, jejichž účelem je ilustrace pocitu. K vyjádření podpory facebookového profilu slouží tlačítko „To se mi líbí“, díky kterému mohou uživatelé pravidelně sledovat příspěvky.

Z výše uvedeného se tedy hlavním zdrojem informací pro tuto práci staly veřejné facebookové profily (jinak také stránky) politických stran, které v období květen 2017 – říjen 2017 sdílely příspěvky/statusy za účelem oslovení voličů. Vzhledem k silné personalizaci těchto politických stran byly zkoumány také veřejné příspěvky předsedů a místopředsedů stran, kteří se stali ústředními postavami v parlamentních volbách v říjnu 2017. Zkoumány byly profily, které byly založeny na bázi veřejně známé osobnosti, je tedy možné označit je tlačítkem „To se mi líbí“. Mimo samotného Facebooku byl pro obsahovou analýzu využit nástroj Fanpagekarma, který umožňuje sledovat jednotlivé facebookové profily a analyzovat počet lajků, příspěvků a reakce na ně. Díky tomuto nástroji byly vyhledány veškeré příspěvky politických stran, předsedů, popřípadě místopředsedů za dané období a pomocí manuální textové analýzy byly identifikovány příspěvky, jejichž obsah se jakkoliv věnoval tématům souvisejícím s islámem a muslimy. Analýza těchto příspěvků se zaměřila na projevy islamofobie, která byla definována na začátku této kapitoly. Konkrétně se zaměřila na prvky, které jsou ovlivněny negativními aspekty smýšlení o islámu, které se šíří veřejností, a především shrnují jednotlivé reakce a vyjádření politických stran a jejich lídrů k tématům souvisejícím s islámem. Tyto prvky byly autorkou shrnuty do několika kategorií, které ostatně převážně vycházejí z výše uvedené definice.

Jde (1) o obecnou dehonestaci islámu a muslimů používáním pejorativních a urážlivých výrazů o osobách nebo celém náboženství. Spadají sem také negativní a hanlivé výroky o islámských tradicích, hodnotách nebo způsobu

¹⁷ Slouží k vyjádření názoru nebo vedení veřejné diskuse nad obsahem sdíleného příspěvku.

života. Druhou kategorií, která velmi úzce navazuje na první, ale z hlediska častého výskytu si zaslouží vlastní skupinu, je (2) šíření negativních předsudků o islámu, konkrétně vyobrazování islámu jako násilného náboženství, všech muslimů jako osob konajících hrůzné činy a pojmání islámu jako kultury, která není slučitelná s demokracií a s kulturou evropskou a návrhy řešení problematiky spojené s islámem. Třetí kategorií je (3) šíření dezinformací nebo polopravd. To znamená vytváření vlastních falešných a poplašných zpráv, sdílení článků a informací z dezinformačních webů nebo poskytování neověřených a zdroji nepodložených dat, popřípadě neúplné a z kontextu vytržené informace o islámu, muslimech nebo tématech s náboženstvím spojených. Čtvrtou kategorií se poté stala (4) ochrana tradičních hodnot, ať českých, evropských nebo tradic jiného náboženství než islámu, hájení občanů ve smyslu apelu na ochranu na jejich bezpečnost. Zároveň do této kategorie spadá obrana českých tradic, českého státu a státních hranic před migrujícími osobami. A poslední, pátou kategorií, je (5) kritika osob nebo institucí, které islám před předsudky a stereotypy obhajují nebo se pouze k islámu negativně nevyjadřují (nejčastěji neziskové organizace a obránci lidských práv).

Zároveň byly posouzeny příspěvky s největším počtem komentářů, sdílením a znázorněním formou pocitových tlačítek, které byly shrnuty pod „To se mi líbí“ (jinak řečeno také lajk), které se věnovaly zkoumanému tématu a které se pro voliče staly nejzajímavějšími, popřípadě je nejvíce zaujaly.

Na začátku výzkumu se práce musela vypořádat s několika problémy. Za prvé do nastavených kritérií nově populistických stran spadalo také hnutí Blok proti islamizaci-Obrana národa, jehož facebooková stránka byla, dle tiskové zprávy uveřejněné na nově založených facebookových stránkách, několik dní po volbách smazána (Blok proti islamizaci-Obrana národa 25. 10. 2017). Není tedy možné dohledat příspěvky za dané období a z tohoto důvodu nebylo hnutí do výzkumu zařazeno. Druhým problémem se staly soukromé uživatelské profily některých místopředsedů politických stran, které bez předem uděleného souhlasu není možné sledovat. Tyto profily byly vytvořeny konkrétně pro místopředsedkyni

Dělnické strany sociální spravedlnosti Alenu Poláčkovou, místopředsedu Sdružení pro republiku – Republikánské strany Československa Miroslava Sládka Mgr. Dušana Kučeru. Pro účel výzkumu byl z tohoto důvodu založen falešný profil, díky kterému bylo možné na základě žádosti o přístup, schválené oběma výše uvedenými, umožněno nahlédnout do soukromých příspěvků těchto uživatelů. Z důvodu zachování anonymity nebude tento profil uveřejněn. Zároveň vzhledem k omezení některých funkcí profilů založených na bázi soukromého uživatele nebyly zhodnoceny některé aspekty. Třetím problémem se staly neaktivní a neexistující facebookové stránky. Veřejná facebooková stránka místopředsedy Dělnické strany sociální spravedlnosti Jiřího Štěpánka není aktivní od roku 2013, z toho důvodu nebyla do analýzy zařazena, jako náhrada sloužil soukromý profil, ke kterému byl umožněn přístup dle stejného postupu jako u místopředsedkyně Aleny Poláčkové a Dušana Kučery.

Facebooková stránka nebo soukromý profil místopředsedy Dělnické strany sociální spravedlnosti Jiřího Froňka nebyl nalezen a jeho projevy byly z analýzy vynechány. Ačkoliv jsou strany aktivní také na krajských, popřípadě městských úrovních, nebyly facebookové stránky těchto odnoží rozebírány. A to z důvodu zaměření práce na rétoriku stran a jejich lídrů působících na celostátní úrovni. Ze stejných důvodů nebyly do analýzy zahrnuty profily vytvořené fanoušky strany nebo jejich lídrů.

3 Praktická část

Následující kapitoly představí islamofobní vyjadřování formou zveřejnění příspěvků v období květen až říjen roku 2017 jednotlivých politických stran a jejich lídrů na veřejných nebo soukromých facebookových profilech. Dle svého obsahu jsou buď celé příspěvky, popřípadě jednotlivé projevy v nich odpovídajícím způsobem rozčleněny do individuálních kategorií, které byly představeny v metodologické části. Začátek kapitoly je věnován velmi stručnému a obecnému popisu stran a první podkapitolou je zvolen pro představu přehled počtu uživatelů, kteří jednotlivé facebookové profily (stranický profil, profil předsedy a místopředsedy) označili tlačítkem „To se mi líbí“, a přehled frekvence všech sdílených příspěvků v předvolebním období a míra příspěvků s islamofobními projevy.

3.1 Dělnická strana sociální spravedlnosti

Dělnická strana sociální spravedlnosti, dále jen DSSS, se původně věnovala spíše romské otázce na území České republiky a následovala tak původní Dělnickou stranu, která byla rozpuštěna v roce 2010. Od roku 2013 postupně rozšířila svůj program také o antiislámská a antimuslimská témata a v roce 2014 uspořádala svou první demonstraci proti islamizaci. Od roku 2015 byly zaznamenány islamofobní projevy některých stranických příslušníků, kteří se zaměřili především na téma migrační krize a uprchlických kvót (Mareš 2015c: 112). O tom také vypovídá změněný podnázev strany: DSSS proti migraci! (Zahradník – Rosůlek 2018: 101).

3.1.1 Prezentace na sociální síti Facebook

Stranický profil DSSS

Facebooková stránka DSSS čítal před volbami necelých 12 000 fanoušků, kteří stránku označili tlačítkem „To se mi líbí“, přičemž velmi podobný počet

odpovídá i nynějšímu počtu sledujících (DSSS 2017). V záložce „Informace“ na svých facebookových stránkách uvedla DSSS svou programovou listinu. Dva body, které se nepřímo věnují islámu, ale zmiňují migraci a přistěhovalectví, byly dle uvedených informací do programu zařazeny již v roce 2010, ačkoliv tématu se strana začala věnovat o několik let později. I přes to, že tyto dva zveřejněné programové body neodkazují explicitně na islám nebo muslimy, je celkem lehce vyvoditelné, jakým směrem a proti komu bude předvolební kampaň namířena.

„Naším posláním je hájit zájmy pracujících občanů, studentů a učňů, stejně tak podporovat seniory, matky s dětmi a vznik tradičních rodin. Přistěhovalectví nepovažujeme za alternativu zajištění natality národa.“ (DSSS 20. 2. 2013).

„DSSS pokračuje v boji za naši nezávislost na byrokracii Evropské unie, přísnou politiku proti imigrantům a opravdovou svobodu slova.“ (DSSS 20. 2. 2013).

Od 1. května do 19. října sdílela stránka celkem 218 statusů a 26 z nich se věnovalo islámu, muslimům, migraci a všeobecně přistěhovalecké problematice. V

Tabulka 1 je zaznamenán celkový počet příspěvků a množství příspěvků věnujících se danému tématu za každý měsíc. Počet zaměřených statusů, obrázků a ostatních příspěvků, které svým obsahem vykazovaly určitou známku islamofobie nebo alespoň islám zmiňovaly, byla pouze jedna osmina, ostatní příspěvky se věnovaly dalším tématům, jako je romská menšina, Evropská unie a stávající vládní aparát. Aby strana rozlišila svá programová témata pro romskou otázku a otázku přistěhovalectví, používá již od začátku dva různé pojmy, čímž odlišila aspekty, na které ve svých příspěvcích upozorňuje. Pro romskou otázku volí termín „nepřizpůsobiví“ a občany vyznávající islám, především ty, kteří přicházejí na území České republiky, označuje pojmy jako „přivandrovalec“,

„přistěhovalec“ a další¹⁸ (DSSS 2017). Tento rozdíl je demonstrován na prvním předvolebním příspěvku, kterým byl článek o aktivitách ústecké skupiny DSSS, doplněný fotografií s komentářem: „*NE imigrantům PROTI nepřizpůsobivým PRO pořádek*“ (DSSS 21. 5. 2017).

Tabulka 1: Počet příspěvků facebookové stránky DSSS

měsíc	celkový počet příspěvků	příspěvky věnující se islámu
květen	24	6
červen	25	4
červenec	23	1
srpen	35	4
září	55	8
říjen	56	3
celkem	218	26

Vytvořeno z dat získaných na facebookových stránkách strany a s použitím nástroje Fanpage Karma.

Předseda strany Tomáš Vandas

Statusy na facebookovém profilu Tomáše Vandase, jehož oficiální stránky v průběhu volební kampaně sledovalo přibližně 3500 uživatelů, se k islámu a muslimům vyjadřovaly zdatelně kritičtěji, než facebooková stránka DSSS, a to i přesto, že počet protiislámských příspěvků byl procentuálně jen o něco málo vyšší, než u stranického profilu (viz Tabulka 2). Sdílené zprávy, které se buď explicitně, nebo implicitně věnovaly islámu a migraci, doplňoval o komentáře, ve kterých používal pejorativní označení rasy a vyznání jako „parazitě“, „zrůdy“ a mnoho dalších. Ve většině případů kromě problematiky muslimů a migrace zmiňoval také neschopnost vládnoucích stran postavit se k tomuto problému a přisuzoval jim vinu za určité události (Vandas 2017).

¹⁸ V souvislosti s migrací je používán pojem imigrant a uprchlík.

Tabulka 2: Počet příspěvků předsedy strany Tomáše Vandase

měsíc	celkový počet příspěvků	příspěvky věnující se islámu
květen	51	6
červen	44	6
červenec	36	7
srpen	39	6
září	40	5
říjen	39	1
celkem	249	31

Vytvořeno u z dat získaných na facebookových stránkách strany a s použitím nástroje Fanpagekarma.

Místopředsedové strany

Výkonný místopředseda Jiří Štěpánek nebyl na své facebookové stránce aktivní od roku 2013 (Štěpánek 2013), avšak k některým tématům se vyjadřoval na svém soukromém profilu, ve kterém v době předvolební kampaně sdílel několik příspěvků (viz Tabulka 3), a stejně tak další místopředsedkyně DSSS Alena Poláčková, jejíž soukromý profil byl založen téměř na konci předvolební kampaně v září 2017. Navzdory poměrně krátké době aktivity na Facebooku je na profilu Aleny Poláčkové možné nalézt poměrně vysoký počet dat (viz Tabulka 4), z nichž alespoň část se věnovala islámu a muslimům (Poláčková 2017). Příspěvky uveřejněné Jiřím Štěpánkem, které vyjadřovaly názory nebo postoje k islámu, byly vždy přesdílené, a to z facebookové stránky DSSS,¹⁹ ze soukromých profilů přátel²⁰ a v neposlední řadě i ze stránky FPÖ, což je oficiální facebooková stránka Svobodné strany Rakouska, ke které vyjádřil Jiří Štěpánek sympatie (Štěpánek 2017). Třetím místopředsedou strany DSSS

¹⁹ Jednalo o rozhovor Tomáše Vandase pro Aktuálně.cz (Aktuálně.cz 2017).

²⁰ Rozhovor Tomáše Vandase pro Parlamentní listy (Richterová 2017).

je Jiří Froněk, jehož facebookový profil, ani veřejný, ani soukromý, nebyl bohužel nalezen.

Tabulka 3: Počet příspěvků místopředsedy Jiřího Štěpánka

měsíc	celkový počet příspěvků	příspěvky věnující se islámu
květen	7	0
červen	14	1
červenec	10	1
srpen	21	2
září	20	1
říjen	16	2
celkem	88	7

Vytvořeno z dat získaných na facebookových stránkách strany a s použitím nástroje Fanpagekarma.

Tabulka 4: Počet příspěvků místopředsedkyně Aleny Poláčkové

měsíc	celkový počet příspěvků	příspěvky věnující se islámu
září	57	10
říjen	37	5
celkem	94	15

Vytvořeno z dat získaných na facebookových stránkách strany a s použitím nástroje Fanpagekarma

3.1.2 Dehonestace islámu a jeho symbolů

Obecně předvolební kampaň, kterou DSSS vedla na svých facebookových stránkách, vykazovala určitou míru urážek zaměřených vůči islámu a muslimům. Hanlivé výrazy, kterými se snažila dehonestovat islám a urážet muslimy, byly nejčastěji spojovány s migrační krizí, tudíž nejčastějšími pojmy, kterými ve svých příspěvcích vyznavače islámu označovala, bylo slovo „přivandrovalec“, které mělo znázorňovat osobu, popřípadě osoby, které do tohoto státu nepatří a které by svým náboženstvím mohly ničit kulturní hodnoty, čemuž je, dle slov DSSS, nutné zabránit (DSSS 2017: passim).

V průběhu kampaně bylo možné zpozorovat různá hlediska napadání a urážení islámských tradic nebo způsobů života. Tomáš Vandas toto celkem shrnul v jednom ze svých příspěvků, ve kterém prohlásil: „*Hnus. Halal porážky, mešity, šaría? NE! Pořád věřím, že jsme schopni se ubránit*“ [...] (Vandas 16. 6. 2017), ačkoliv se islámskými zvyky ve svých příspěvcích zabýval vícekrát. Reagoval například na zahalování žen, kdy sdílel články internetových periodik, která informovala o takzvané „burkinové aféře“ (Vandas 11. 7. 2017, Vandas 21. 8. 2017). Ta se týkala vlny nevole způsobené povolením pražského a chomutovského aqvaparku ke vstupu v tradičních muslimských ženských plavkách neboli burkinách (Celerin 2017a). Ke zprávě o pražském akvaparku, kterou sdílel na svůj facebookový profil, dodal:

„Nevím, ale kdybych šel do veřejného koupaliště třeba v montérkách, asi by se to také nikomu nelíbilo. Tím, že to začneme omlouvat, že se nic nestalo a že to jsou vlastně plavky, tak si zaděláváme na průser. Toto je naše země a musí platit naše pravidla!“ (Vandas 11. 7. 2017).

Přičemž připodobnění muslimského oděvu k montérkám zopakoval ještě jednou v souvislosti s článkem, který líčil podobnou situaci v Chomutově (Celerin 2017b):

„Takže můžeme chodit do bazénu třeba v montérkách? Přestaňme už konečně tady tolerovat porušování našich předpisů a zákonů. Toto je naše země a netahejme sem cizí kulturu!“ (Vandas 21. 8. 2017).

Záporná posuzování kultury, která je pro Evropany cizí, byla zmíněna ve stavech nejen v případě kulturních zvyklostí ve formě způsobu oblékání, ale také v souvislosti s tradicemi. Jeden z prvních příspěvků Tomáše Vandase vyjádřil pobouření nad začátkem tradičního islámského svátku ramadánu, který dle něj do Evropy nepatří a je nutné ho netolerovat. Vymezil se také proti vstřícnosti nebo ústupkům evropských států muslimskému obyvatelstvu v období ramadánu a označil to za projev slabosti (Vandas 22. 5. 2017).

Alena Poláčková narazila ve svých příspěvcích na nejcitlivější místo samotných muslimů, a to proroka Muhammada, který je v islámu příkladem dokonalého člověka. Zveřejněná fotografie, která popisovala Muhammada jako zakladatele náboženství, který nařídil muže zabít a ženy s dětmi zotročit (Poláčková 21. 9. 2017), vytvářela negativní stereotyp ve smýšlení o muslimských obyvatelích a zároveň dehonestovala symbol islámské víry.

Další celkem charakteristický prvek, lépe řečeno rituál, v životě muslimů, který se stal terčem kritiky, byl prodej a podávání halal potravin, z jejichž nárůstu v České republice vyjadřoval Tomáš Vandas velkou obavu a označoval to za začátek islamizace společnosti²¹ (Vandas 16. 6. 2017). Informoval také o rakouské školce, která z hlediska stravovacích návyků muslimských dětí nebude podávat vepřové maso. Zde označil muslimské obyvatele za vetřelce, kteří si vytvářejí vlastní hodnoty na evropském území (Vandas 6. 9. 2017). Stejná informace se objevila také na facebookových stránkách místopředsedy Jiřího Štěpánka. Ten sdílel příspěvek z facebookové stránky FPÖ, na kterém bylo vyjádřeno pobouření nad úpravou jídelníčku v mateřské školce, která se rozhodla kvůli zvýšení počtu dětí, které vyznávají islám, nepodávat vepřové maso (viz Příloha 1).²² Kritizoval tak návyky muslimského obyvatelstva a upozorňoval na možnost podobných ústupků i v České republice (Štěpánek 6. 9. 2017). Pro zajímavost dalším sdíleným příspěvkem z profilu FPÖ byl jakýsi odhad o zvyšování počtu cizinců ve Vídni, které do roku 2046 povede k tomu, že každý třetí obyvatel Vídně bude muslim a původní evropské obyvatelstvo bude vytlačeno a nahrazeno obyvateli islámských zemí (Štěpánek 5. 8. 2017). I tento příspěvek měl podobný podtext, a to upozornění na rozšiřování muslimů v Evropě, kteří brzy nahradí původní obyvatelstvo.

Jak už bylo řečeno, pejorativní výrazy na facebookových stránkách DSSS se objevovaly celkem pravidelně a stejně tak u předsedy strany Tomáše Vandase.

²¹ Kromě halal potravin zmiňoval také mešity a právo šaría (Vandas 16. 6. 2017).

²² Na stejnou zprávu svou reakci sdílel také Tomáš Vandas (Vandas 6. 9. 2017).

Ten použil kromě stejného označení muslimů jako přivandrovalců také pojmy jako zrůdy nebo parazité. Konkrétně v červenci sdílel zprávu o úmrtí Češky v Egyptě, kterou doplnil o názvy muslimů: „*islámští vrazi [a] imigrantští parazité*“ (Vandas 27. 7. 2017). Toto spojení slov, kdy první je islám nebo muslim a jejich ekvivalenty a druhé hanlivé přívlastek, mělo za cíl zřetelně pojmenovat osoby, které jsou nevídané a proti kterým se výhradně Tomáš Vandas ohrazuje. Mimo již zmíněná slova se objevila také: uprchlík a migrant. Poslední dvě sice musí mít pejorativní význam, ale v souvislosti s obsahem příspěvků byla jako negativní stigma rozhodně použita.

3.1.3 Negativní předsudky o islámu a návrhy řešení

Ačkoliv kampaň trvala až do října 2017, příspěvek (viz Příloha 2) s největším počtem lajků a zároveň sdílením mezi uživateli, který vykazoval antiislámské nálady s negativními předsudky, je již z května 2017. Obrázek znázorňující vlajky evropských států, ve kterých se udály teroristické útoky nebo nepříznivé události spojené s muslimy, je doplněný o komentář: „*Nechceme dopadnout jako v západní Evropě. Odmítáme imigrantské vetřelce a bráníme Českou republiku! DSSS – strana národní opozice*“ (DSSS 26. 5. 2017), především vyobrazil islám jako násilné náboženství, které v Evropě páchá zlo. V ten samý den byl tento příspěvek zveřejněn také na osobním profilu Tomáše Vandase, kde získal mnoho kladných ohlasů formou lajků a komentářů v diskusi. Svůj příspěvek předseda doplnil větou: „*Já myslím, že je to jasné. DSSS!*“ (Vandas 26. 5. 2017) a účelem bylo obdobně jako u profilu DSSS upozornění na přelévání agresivního chování muslimů mezi evropskými státy, kterému je nutné se vyhnout.

Nejtypičtějším událostmi, které sloužily k uvažování o islámu jako nositeli zla, byly teroristické útoky, ze kterých DSSS obvinila veškeré země, jejichž převládajícím náboženstvím je právě islám. Odkazovala například na teroristický útok v Londýně a rozpoutala diskusi o londýnském starostovi, který je islámského vyznání. Výrokem: „*Co na to muslimský starosta Londýna? Opět*

přispěchá s prohlášením, že si na to občané města mají zvykat? Abychom nedopadli stejně, je nutné volit ty, kteří to nedopustí. DSSS – strana národní opozice!“ (DSSS 4. 6. 2017) se snažila o vyvolání umělého strachu z možnosti konání podobných útoků i v České republice, před kterými občany ochrání právě Dělnická strana sociální spravedlnosti, a z kontextu vytržená věta, kterou prohlásil starosta Londýna, měla poukazovat na přístup muslimů k těmto činům. Muslimy také popsala Alena Poláčková, a to jako nepracující obyvatelstvo, které je živeno ze sociálních dávek (Poláčková 4. 10. 2017).

K prohlubování předsudků a negativních stereotypů a muslimech sloužily mimo samotných explicitně vyjádřených projevů také metaforické projevy. Například příspěvek sdílený Alenou Poláčkovou, který obsahoval poznámku: *„Když k tobě domů přijde liška, necháš ji bydlet v kurníku v naději, že se integruje? Určitě ne! Zastavme islámskou invazi do Evropy!“* (Poláčková 29. 9. 2017), měl znázornit nemožnost asimilace těchto obyvatel v evropských státech a doplněný obrázek znázornil jistým způsobem události spojené s teroristickými útoky.

Obviňování všech muslimů z těchto hrůzných činů a reflektování tak islámu jako násilného náboženství, které do Evropy a do České republiky nepatří, s sebou nese i nutnost vyjádření se k řešení této problematiky, přičemž Tomáš Vandas na svém profilu nabízí několik východisek, kterými lze aktivity muslimů zastavit. Prvním řešením je odchod z Evropské unie, která svou multikulturní politikou způsobila příliv migrantů, kteří nejsou schopni se asimilovat tamním způsobům života. Jako druhé řešení, popřípadě krok k opět svobodné a chráněné České republice zmiňoval deportaci migrantů, v jeho slovech parazitů, zpět do původních zemí (Vandas 18. 8. 2017), popřípadě použití násilných aktivit a zbraní proti islámským vetřelcům (Vandas 13. 7. 2017). Ke statusu o zabraňování záchraně migrujících osob ze strany krajní pravice uvedl: *„Pokud někoho tzv. záchranáři vyloví, mají ho zase vyklopit nazpět v africkém pobřeží“* (Vandas 7. 6. 2017). Místopředsedkyně Alena Poláčková zvolila ostřejší rétoriku, kdy jako východiska migrační krize, která přináší nepřizpůsobivé obyvatelstvo,

navrhla možnost potápění lodí, na kterých obyvatelé jiných zemí přesídlují (Poláčková 4. 10. 2017). Podle místopředsedy Jiřího Štěpánka se možným teroristickým útokům v České republice dá předejít v první řadě zastavením migrace. Ve sdílené fotografii členů DSSS s bannerem, na kterém stál text: „*STOP IMIGRACI! Zastavme genocidu vlastního národa*“ (Štěpánek 19. 10. 2017), odkazoval na nutnost vymezení se proti přistěhovalcům z důvodu nebezpečí, které nás v opačném případě čeká.

Celoplošný islámský svět byl v předvolebních kampaních vyobrazen jako viník veškerých evropských problémů a hlavně teroristických útoků, ze kterých byla mimochodem obviněna také Evropská unie a západní státy, které zapříčinily vstup islámských teroristů do evropského regionu (DSSS 20. 8. 2017). V tomto ohledu stranický profil vyzýval ke spojení těch, kteří jsou proti evropské federalizaci, imigrantům a úpadku Evropy jako celku, což zapříčinila právě vlna islamizace, kterou je nutné jakkoliv zastavit (DSSS 18. 6. 2017).

3.1.4 Šíření dezinformací

Sdílením článků z různých internetových deníků, které informovaly o útocích na obyvatele západních států, demonstroval Tomáš Vandas obecně problém islamizace, která „*zaplavila Evropu*“ (Vandas 7. 7. 2017). Vzhledem k nenalezení některých zpráv v jiných českých ani cizojazyčných periodikách, než ze kterých byly předsedou sdíleny, lze ovšem hovořit o příspěvcích dezinformačních. Konkrétně se jednalo například o zprávu Parlamentních listů, která informovala čtenáře o útoku žadatele syrského původu o azyl ve Švédsku (Nový 2017), tu okomentoval slovy: „*Tři měsíce vězení pro islámskou zrudu za vražedný útok na devítiletou holčičku? To je opravdu výsměch. Ani jedna noha imigrantského parazita nesmí vstoupit na českou zem!*“ (Vandas 7. 7. 2017). Další zajímavý příspěvek byl z června (viz Zdroj: Facebookový profil DSSS Příloha 3), v něm je sdílen článek ze stejného internetového periodika, který informoval o napadení muže. Ačkoliv nebyla v článku určena národnost žádného z útočníků ani oběti, pouze bylo

konstatováno, že se pravděpodobně jednalo o cizince (Parlamentní listy 2017a), předseda strany příspěvek doplnil komentářem, ve kterém předpokládal, že právě útočník byl muslimského původu (Vandas 9. 6. 2017). Podsouvání spojitosti muslimů s činy, které neměly žádný náboženský, politický motiv, nebyly spáchány věřícími, a dokonce ani občany z muslimských zemí, je účelová propagace a snaha vyvolat ve voličích nenávist a strach. Na druhou stranu byly jako dezinformační shledány za celou předvolební kampaň pouze tyto dva příspěvky, přičemž o druhém je možné hovořit jako o polopravdivém.

3.1.5 Ochrana hodnot a obrana občanů

Nejdůležitějším tématem se pro DSSS v souvislosti s islámem stala přednostní podpora a hájení občanů České republiky. Prvním příspěvkem odrážejícím tuto myšlenku byla fotografie doplněná o větu: „*Soucít s našimi lidmi. Ne s přivandrovalci.*“ (DSSS 3. 9. 2017), která označovala migrující obyvatelstvo hanebným přídomek a vyzdvihovala potřebu věnovat se prioritně českým občanům a jejich potřebám a vymezovala se proti přijímání migrujících osob na úkor tamních obyvatel. Aktivní podporu migrantů negativně zdůraznila také v červnu při pořádání demonstrace, jejímž cílem bylo protestovat proti praktikám brněnského zastupitelstva a na jejímž plakátě byli zobrazeni občané afrického původu společně s Matějem Hollanem, zastupitelem města Brna, jehož fotografie byla doplněna slovy: „*Já jsem Matěj Hollan a vítám vás v Brně. Budete se tu mít lépe než místní občané.*“ (DSSS 19. 6. 2017). Doplněný výrok měl v obyvatelích města vyvolat pocit nadřazenosti migrujících osob ve smyslu podpory ze stran zastupitelů, které se nedostává samotným obyvatelům Brna. Upozadřování českých občanů před migrujícím obyvatelstvem, především na úkor českých seniorů, ještě podtrhl příspěvek, ve kterém byl sdílen rozhovor

Tomáše Vandase pro iRozhlas, ten se mimochodem na stranickém profilu stal jedním s nejpočetnějšími komentáři v diskusi²³ (DSSS 4. 10. 2017).

Ochrana českých hodnot se stává druhým nejčastěji zmiňovaným tématem v příspěvcích DSSS. Kladně se například stranický profil vyjádřil k rozhodnutí Městského soudu v Praze, který zamítl žalobu studentky střední zdravotnické školy somálského původu, která se domáhala omluvy a odškodnění za zákaz nošení hidžábu (DSSS 20. 10. 2017, Hlaváčová 2017), DSSS toto rozhodnutí reflektovala jako jeden z prvních kroků, kterým soud dokázal, že česká společnost chce obhajovat a chránit naše zájmy před něčím cizím a násilným, jako je právě islám (DSSS 20. 10. 2017). Apel na chránění a posilování hodnot byl vyjádřen v příspěvku obsahujícím fotografii předvolebního letáku (viz Příloha 4), jehož nadpis „*Chráníme tradiční hodnoty*“ odkazoval právě na jednu z priorit DSSS (DSSS 11. 5. 2017). Příspěvky, které vyzdvihovaly potřebu chránit české hodnoty, se staly jedny z nejvíce sdílených na osobní profily uživatelů. Jedním z takových byl například příspěvek ze září 2017, který na facebookovém profilu předsedy Tomáše Vandase získal přes 1000 lajků a více než 180 sdílení ze strany příznivců (Vandas 3. 9. 2017). Zde Tomáš Vandas vyjádřil důležitost věnovat se českým občanům a upozadit problémy zvenčí, jako jsou například migrující osoby, pro předsedu DSSS přivandrovalci. Obrana českých hodnot zazněla také u místopředsedkyně Aleny Poláčkové, která sdílela příspěvek obsahující větu: „*Imigranti zaplavují Evropu: Pojd'te t o zastavit! Hájíme národní hodnoty!*“ (Poláčková 15. 10. 2017). Dále Alena Poláčková sdílela polemiku nad slovem „vlast“, kterou v případě upřednostňování cizích lidí před vlastními dětmi není možné tímto pojmem nazývat (Poláčková 29. 9. 2017).

Upřednostňování migrujících obyvatel před českými občany, a to jak v obecné rovině, tak v rovině pracovní, sdílel na svém facebookovém profilu také

²³ Celkem 35 komentářů od fanoušků facebookové stránky DSSS (Dělnická strana sociální spravedlnosti - DSSS 4. 10. 2017).

místopředseda Jiří Štěpánek. Toto téma zmiňoval v souvislosti s kritikou evropských činitelů, v němž na konci uvedl: „*Volte stranu, pro kterou je jeden jediný příslušník vlastního národa cennější, než tisíc přivandrovalců ve vlnách Středozemního moře!*“ (Štěpánek 24. 6. 2017).

Zajímavými příspěvky byly ty, které se věnovaly procesu hromadného konvertování k islámu, především to byly předávané obrázky, které se dotýkají sousedních států, jako je Slovensko, Polsko a Maďarsko. Ty měly upozorňovat na přelévání islamizace a nutnost společného boje proti aktivitám muslimů v těchto zemích (Poláčková 19. 9. 2017). V tomto kontextu byl poté brán zřetel právě na Slovensko, kdy byly sdíleny příspěvky ve slovenském jazyce. Prvním z nich byl apel na ochranu rasy a zastavení multikulturní Evropy (Poláčková 24. 9. 2017) a druhým (viz Příloha 5) sprosté odpovědi muslimů hájících svou víru (Poláčková 25. 9. 2017). I tyto příspěvky měly za cíl apelovat na nutnost posilování tradičních hodnot a na obranu východoevropských hranic.

3.1.6 Kritika subjektů

Viníkem islamizace Evropy a zároveň prvním subjektem, který získal nejvíce kritických příspěvků, byla Evropská unie, její instituce, které nejsou schopné ochránit Evropu před islámským násilím (DSSS 20. 8. 2017), a politici, kteří podporují „*zaplevelení Evropy imigrantskými parazity*“ (Vandas 23. 5. 2017). Konkrétními evropskými politiky, kteří byli za svou činnost směřující k ničení evropských států očerňováni, byli německá kancléřka Angela Merkelová a francouzský prezident Emmanuel Macron (Štěpánek 24. 6. 2017). Těm, ale i dalším evropským a českým politikům strana DSSS dává za vinu nešťastné události, při kterých umírají nevinní lidé.

V českém prostředí jsou obecně kritizováni politici za přijímání osob a již zmiňovaná brněnská radnice za vyjádření se k možnosti ubytování těchto jednotlivců (DSSS 19. 6. 2017). Tomáš Vandas doslova pronesl:

„Bohužel, takových tragédií se dnes v Evropě odehrává nespočet. Islámské běsnění odnášejí nevinní lidé, a politici, kteří svojí multi-kulti politikou nesou za tyto vraždy a násilí odpovědnost, jsou v klidu uzavřeni za vysokými zdmi svých luxusních rezidencí...“ (Vandas 7. 7. 2017).

„Je mi líto všech nevinných obětí, a to i těch naposledy z Barcelony, které má na svědomí islámský terorismus. Vinu však nesou všichni evropští politici, kteří politikou multi-kulti umožňují nekončící invazi imigrantů“ (Vandas 18. 8. 2017).

Za aktivní podporu islámu a multikulturalismu pranýřovala DSSS také neziskové organizace. Předsedův příspěvek o kritice financování organizací, který zněl: *„Hlavně, že máme peníze pro různé procikánské a proimigrantské neziskovky“* (Vandas 11. 5. 2017), doplnil propagační leták zveřejněný na stránce DSSS, který se zabýval již zmíněnou ochranou tradičních hodnot (viz Příloha 4). V něm se strana snažila oslovit potenciální voliče zastavením působení neziskových organizací na školách, které svými aktivitami mohou ovlivňovat malé děti (DSSS 11. 5. 2017).

3.2 Sdružení pro republiku - Republikánská strana Československa Miroslava Sládka

Jednou z tradičních populistických pravicových stran, jejíž vznik můžeme datovat do roku 1990, je strana Sdružení pro republiku - Republikánská strana Československa Miroslava Sládka, dále jen SPR-RSČ. Ta se stala významným subjektem v československé politice a na začátku 90. let patřila k nejznámějším krajně pravicovým stranám. Po volbách v roce 1992 získala strana, jejíž název byl původně bez jména předsedy strany, 14 mandátů v Poslanecké sněmovně²⁴ a o čtyři roky později mandátů 32. Stejně jako DSSS byla SPR-RSČ známá svými výroky proti Romům a posilováním nacionalismu. Stranické rozpory vedly postupně k jejímu rozpadu a k vytváření mnoha odnoží, do kterých přecházeli původní členové.²⁵ V roce 2008 došlo ke sloučení některých těchto subjektů pod původní název strany. V roce 2013 byla strana z důvodu nedodání výročních zpráv z let 2006–2011 rozpuštěna. K obnovení strany došlo v roce 2016 opět pod jiným názvem a doplnění jména předsedy strany Miroslava Sládka se uskutečnilo vzápětí po její obnově (Česká televize 2017).

3.2.1 Prezentace na Facebooku

Stranický profil SPR-RSČ

Počet fanoušků, kteří sledují facebookovou stránku SPR-RSČ, bylo k 19. říjnu 2017 přesně 3194, přičemž měsíc před konáním voleb přibylo více než 300 uživatelů, kteří označili stránku tlačítkem „To se mi líbí“. A ačkoliv počet sledujících facebookového profilu strany není vysoký, je strana na svých stránkách aktivní a vyjadřuje se k aktuálním tématům z České republiky, ale i ze světa. Příspěvky SPR-RSČ, kterých za celé předvolební období bylo celkem 107

²⁴ Do roku 1993 Česká národní rada (Česká televize 2017).

²⁵ Například Republikáni Miroslava Sládka, Republikánská strana Čech Moravy a Slezska a další.

a 17 z nich obsahovalo sdělení týkající se islámu, muslimů apod. (viz Tabulka 5), zahrnovaly kromě zpráv, fotek a videí také poměrně dlouhé toky slov, ve kterých byly pod hlavičkou strany vystihovány myšlenky, domněnky, ale také důvody, ze kterých byl daný příspěvek sdílen (SPR-RSČ 2017).

Tabulka 5: Počet příspěvků facebookové stránky SPR-RSČ

měsíc	celkový počet příspěvků	příspěvky věnující se islámu
květen	17	3
červen	7	4
červenec	10	2
srpen	29	3
září	25	3
říjen	19	2
celkem	107	17

Vytvořeno z dat získaných na facebookových stránkách strany a s použitím nástroje Fanpage Karma.

Předseda strany Miroslav Sládek

Oficiální profil předsedy strany Miroslava Sládka sledovalo v předvolebním období něco málo přes 18 000 fanoušků a vzhledem k početnější sledovací základně oproti facebookovému profilu SPR-RSČ měly také příspěvky obsahující reakci na islám nebo muslimy několikanásobný ohlas, a to počítaje v míře sdílení, komentářů a lajků. Většina sdílených příspěvků byla zveřejňována formou, která se objevila také u stranického profilu, a to několikaslovných vyjádření k danému tématu doplněných o fotografie nebo videa. Ačkoliv tedy není příspěvků obsahujících islamofobní projevy velký počet, vzhledem k délce statusů a vysokému počtu slov se objevilo mnoho témat, na která Miroslav Sládek v souvislosti s islámem reagoval (Sládek 2017). V Tabulka 6 níže je zaznamenán počet přidávaných příspěvků na oficiálních facebookových stránkách předsedy Miroslava Sládka za období květen až říjen.

Tabulka 6: Počet příspěvků předsedy strany Miroslava Sládka

měsíc	celkový počet příspěvků	příspěvky věnující se islámu
květen	21	6
červen	11	5
červenec	14	5
srpen	27	7
září	33	5
říjen	26	2
celkem	132	30

Vytvořeno z dat získaných na facebookových stránkách strany a použitím s nástroje Fanpagearma.

Profily místopředsedů

Veřejný profil místopředsedy strany Karla Fleischera byl založen v roce 2016 a počet fanoušků nyní nepřesahuje číslo 200. Na své facebookové stránce uvedl Karel Fleischer jako informaci větu: „*Občané mají právo postavit se na odpor proti každému, kdo by odstraňoval demokratický řád lidských práv a základních svobod, založený Listinou.*“ (Fleischer 2016). V předvolební kampani byla stránka místopředsedy Karla Fleischera aktivní pouze v září a říjnu 2017 (viz tabulka 8) a jediný příspěvek místopředsedy Karla Fleischera, který se věnoval islámu spíše povrchově v rámci migrace, byl sdílený článek z portálu Eurozprávy.cz, který informoval o přijímání migrantů z Afriky (viz Zdroj: Facebookový profil Aleny Poláčkové

Příloha 6). Příspěvky druhého místopředsedy Dušana Kučery lze dohledat až od června 2017, přičemž podobně jako u Karla Fleischera nedosahují velkého počtu a dotýkaly se stejných témat jako profil Miroslava Sládka nebo facebooková stránka SPR-RSČ. Nejčastěji zmiňovanou větou v příspěvcích Dušana Kučery, vyjadřující postoj jak k migrujícím osobám, tak muslimům, byla: „*Nechceme muslimské přivandrovalce*“ (Kučera 15. 8. 2017).

Tabulka 7: Počet příspěvků místopředsedy Karla Fleischera

měsíc	celkový počet příspěvků	příspěvky věnující se islámu
září	8	1
říjen	7	0
celkem	15	1

Vytvořeno z dat získaných na facebookovém profilu.

Tabulka 8: Počet příspěvků místopředsedy Dušana Kučery

měsíc	celkový počet příspěvků	příspěvky věnující se islámu
červen	4	0
červenec	13	0
srpen	20	1
září	6	1
říjen	34	2
celkem	77	4

Vytvořeno z dat získaných z facebookového profilu.

3.2.2 Dehonestace islámu a jeho symbolů

Předseda strany Miroslav Sládek na svém profilu vystupoval se svými názory na islám velmi aktivně. Ve svých statusech představil muslimy jako násilníky, pedofily a vrahy, kteří svou kriminální činností zaplavují Evropu. Jedním z nejčastěji používaných pejorativních výrazů se stal „přivandrovalec“, ale i další, které poukazovaly na muslimy jako ty špatné, co páchají zlo, a na Evropany jako oběti, kteří se s tímto zlem musí vypořádat. Například jako „snědé, arabské bestie“ označoval veškeré muslimy s ohledem na případ ze srpna roku 2017, kdy v italském městě Rimini byla znásilněna žena (Sládek 28. 8. 2017). Naproti tomu místopředseda strany Dušan Kučera ve svých statusech znázornil muslimy jako expandující skupiny vandalizující města, kteří při svých činnostech pokřikují „Bůh je veliký“²⁶ (Kučera 3. 9. 2017), což i přesto,

²⁶ Český překlad fráze „Allāhu akbar“.

že je běžně používaná fráze v islámském náboženství, slouží jako ukázka něčeho špatného, čeho je nutné se obávat.

Ke znehodnocování islámských hodnot a kultury posloužil islámský svátek ramadán, o kterém Miroslav Sládek psal jako o svátku zla, ve kterém muslimové vraždí, a objasnil tak teroristický útok v Londýně: „*Ramadán je svátek, kdy muslimové pijí, hodují, příbuzné své navštěvují a svého proroka uctívají vražděním křesťanských bezvěrců. Toto konstatování bylo opět krví potvrzeno dne 3. června 2017*“ (Sládek 4. 6. 2017). Tento příspěvek veřejnost velmi zaujal, jelikož se stal jedním z nejvíce sdílených na soukromé profily uživatelů.

Kromě muslimského svátku se terčem urážek stal také Korán. Ten popsals jako sektářskou bibli, která je základem pro hněv a která ve své 22. sůře popisuje trest bezvěrců. Tím vyzýval ke strachu z každého 22. dne v měsíci, jelikož dosavadní útoky v Evropě spojuje právě 22. den. Příspěvek byl doplněn o schéma, obsahující data teroristických útoků v Evropě, těch, které se konaly 22. den v měsíci, a mezi nimi se nacházely i události přímo nesouvisející s islámem nebo muslimy.²⁷ Tento algoritmus zveřejnil po teroristických útocích v Manchesteru a hovořil o takzvané „muslimské kabale“²⁸, která je dle něj vysvětlením k opakujícímu se terorismu (Sládek 24. 5. 2017). Zde nejen že docházelo k dehonestaci muslimského svátku, ale také ke značnému překrucování samotného obsahu Koránu. Důkazem toho je neexistující spojení „muslimská kabala“, sloužící k predikci budoucnosti a vyvolávání strachu z dalších teroristických útoků. Obecně zde došlo ke špatnému výkladu Koránu.

Jeden z možno říci nejhrubších výroků, který se objevil během předvolební kampaně, byl zveřejněn ve statusu s názvem „Islámský teror sílí“. V něm, kromě dalšího (více v podkapitole níže), připodobnil Miroslav Sládek natalitu muslimů

²⁷ Útok v Norsku 22. července 2011 (Sládek 24. 5. 2017), který byl spáchán pravicovým populistou Andersem Breivikem.

²⁸ Pro vysvětlení, kabala je druh židovské mystiky neboli specifický způsob poznání Boha, při kterém se má člověk oprostit od všeho, aby byl s Bohem propojen. Obdobná islámská mystika se nazývá súfismus.

k potkanům, a nakonec o migrujících osobách islámského vyznání psal, že jsou: „[...] zaostalí, primitivní a indoktrinovaní sektářskými bludy, ve kterých byli vychováni. Jsou to ve většině zločinná zvířata, která rozhodně nebudou respektovat naše zákony, kulturu, anebo pracovat“ (Sládek 23. 5. 2017). Mimo to, vytvořil nový pojem „Islámský protektorát Evropa“ (Sládek 23. 5. 2017), kterým chtěl upozornit na nebezpečí expanze velkého množství osob islámského vyznání a ve kterém bude muset evropské obyvatelstvo žít, pokud se proti praktikám evropských lídrů nepostaví a tuto expanzi nezastaví. Ve statusu z července se poté vyjádřil k islámu jako náboženství takto:

„Islám skutečně není náboženství, ale sekta založená vyloženým deviantem. Sekta, která žízni po krvi a pro niž jsme jen odpad určený k vyhubení. Jakých zvěrstev je islám schopen dokládá působení Islámského státu všude kam vkročil. Anebo afghánský rituál při kterém jsou znásilňováni chlapi. Anebo ženská obřízka“ (Sládek 28. 7. 2017).

Ačkoliv se může zdát, že obsah těchto příspěvků dostatečně shrnul veškeré negativní stereotypy, k prohlubování předsudků docházelo nadále, a to v pojetí analýzy islámu jako náboženství, které je násilné a kruté.

3.2.3 Negativní předsudky a návrhy řešení

Zmiňovaný článek sdílený v květnu s názvem „Islámský teror sílí“²⁹ započal sérii několika příspěvků, které obsahovaly připodobňování islámu k násilnému náboženství, které je pro Evropu zhoubné, a muslimů k producentům všeho nepřívětivého. Status polemizoval o síle islámského teroru, upozorňoval na zamlčování zločinů ze strany úřadů, které se budou postupem času přelévat i do českých měst. Popsal znásilňování dětí a žen a kritizoval ústupky západních států, které upravily den státních svátků nebo televizní program dle žádosti

²⁹ Článek byl také sdílen jako facebookový status Miroslava Sládka v jehož kapitole je obsahu věnována větší pozornost.

muslimského obyvatelstva. V souhrnu reagoval na zločiny muslimů v různých podobách konané napříč evropskými státy a upozorňoval na nutnost zastavení těchto událostí, které mohou zničit národy a poté samotné státy (Sládek 23. 5. 2017). Ačkoliv byl status, z hlediska délky spíše článek, plný předsudků a možná až vyčerpávajícím způsobem negativně charakterizoval muslimy a nenávisť k nim, nebyl to jediný status, ze kterého lze vyvodit, že podpora represe, za účelem vytvoření Evropy bez muslimů, je straně blízká, ačkoliv se k tomu explicitně nikdy nevyjádřila.

Teroristické útoky a události spojené s muslimy nebo občany pocházejícími z islámských zemí se pro SPR-RSČ staly předlohou k vyobrazení islámu jako zla a záměrem statusů bylo předesílání možnosti podobných událostí v České republice a důkazů o neefektivních snahách o přizpůsobení muslimů v Evropě. Reakce na útoky se objevily téměř okamžitě po událostech, ačkoliv facebookový profil SPR-RSČ se k tomuto tématu vyjádřil pouze jednou (viz Příloha 7). Status o teroristickém útoku v Barceloně, který se stal mimochodem nejvíce komentovaným ze strany uživatelů, nevyjadřoval, jako obdobné sdílené příspěvky u jiných profilů, soucit s oběťmi a jejich pozůstalými, ale vyobrazoval reakci muslimů jako těch, kteří nejsou ochotni vyjádřit soustrast, útoku se vysmívají a některé útok dokonce těší, a to i přesto, že v komentářích v arabském jazyce na fotografii byla vyjádřena kondolence pozůstalým obětí a odsouzení útoku jako nespravedlivý čin (SPR-RSČ 17. 8. 2017). Strana předpokládala, že mezi uživateli se nevyskytuje nikdo, kdo by ovládal arabský jazyk, a tak je informace o výroci vyskytující se na fotografii lehce zmanipulovatelná. Spekulovat je možné také o pravdivosti zmenšených obrázků, které mají dokazovat onu vysměvačnost a radost z úmrtí nevinných obětí. Celkově názory muslimů na teroristické útoky shrnul i předseda strany. Dle něj všichni muslimové ať už aktivně, nebo pasivně podporují terorismus. V tomto příspěvku z června mimochodem také polemizoval o pravdivosti záběrů televizních médií, které natáčely reakce muslimů na události a u kterých

je prokazatelné, že reportáže jsou podvodné, nevynechal ani zmínku o londýnském starostovi, který je muslimského vyznání:

„Podpora teroristů mezi muslimy je stoprocentní. Mnozí podporují teroristy aktivně, avšak naprosto všichni s nimi souhlasí a podporují je alespoň mlčky. Ti všichni čekají jenom na příležitost, jak nám Evropanům zakroutit krkem. V dalších volbách budou jednotně volit svoje zástupce, kteří zavedou nové pořádky, takže to bude po celé Evropě vypadat jako v Londýně, kde muslimové zvolili starostou muslima, který sice roní slzy nad oběťmi teroru, ale pro samotné Londýňany nedělá vůbec nic. Naopak využívá teroru k dalšímu posílení moci své a svých souvěrců a dalšímu potlačování práv a svobod občanů“ (Sládek 6. 6. 2017).

Odezvy na různé události byly ze strany Miroslava Sládka o něco častější. Některé vyjadřovaly smutek, nepochopení, jiné zase rozhořčení nad činy teroristů, souhrnně však statusy sloužily ke stálému udržování voličů ve strachu z konání obdobných činů na našem území a prohlubování stereotypů, které podávají muslimy jako nepřátelskou civilizaci. K teroristickému útoku v Londýně ve svém statusu kromě rozhořčujících pocitů sdílel Miroslav Sládek také kritiku nad přijímáním muslimů, kvůli kterému se tyto události dějí:

„Co na tom, že po každém teroristickém útoku zůstanou na zemi krvavé cáry z desítek Evropanů. Takovou oběť přeci my, bílé ovce, rády přineseme. Je zarážející, že přivandrovalce vítáme a obětavě jim pomáháme, prostě se chováme jako ovce jdoucí na porážku, ale když jde o naše vlastní spoluobčany, tak jsme na sebe jako vzteklí psi“ (Sládek 4. 6. 2017).

Konkrétní ohrožení České republiky zdůraznil předseda strany v příspěvku, který komentoval vzpouru cizinců v Bálkové na Plzeňsku. Konstatoval také lživé informace o počtu přistěhovalců v České republice, kdy média informují o 12 lidech, přičemž vzpouru podniklo celkem 13 osob (Sládek 30. 5. 2017). Tyto události, ale také aféra, při níž fotbalisté Saúdské Arábie před zápasem

v Austrálii neuctili mrtvé z teroristického útoku v Londýně minutou ticha, v té se mimochodem vyjádřil znepokojivě i s ohledem na Saúdskou Arábii jakožto původce terorismu (iRozhlas 2017), využíval Miroslav Sládek k obrazu muslimů jako islámských teroristů nevážících si Evropy ani jejich obyvatel a „vraždících maniaků“ s touhou zabíjet bezvřerce (Sládek 9. 6. 2017). Docházelo k neustálému podněcování příznivců k uvědomění si stále se přibližující hrozby, která může mít za následek oběti mnohdy většího počtu než v evropských městech. Například útok v Barceloně předseda strany označil za krvavá jatka a upozornil na pravděpodobnost stálého zvýšení počtu útoků v Evropě kvůli stálému přijímání osob (Sládek 17. 8. 2018) a nad zvyšováním násilí, jehož terčem jsme „my“, vyjádřil obavu také v reakci na útok kyselinou v Londýně a nožem v Hurghadě (viz Příloha 10) (Sládek 15. 7. 2017).

Pojmové rozdělení na „my“ a „oni“ ve smyslu těch, co do Evropy patří, a těch, kdo pocházejí z Afriky nebo Asie a nejsou zde vítáni, bylo v příspěvcích celkem běžné, přičemž pro označení „my“ byl používán také pojem bílý Evropan a pro ty, kteří v Evropě nemají, dle SPR-RSČ, co dělat, pojmy, které byly řečeny na začátku (přivandrovalec atd.). Toto členění bylo demonstrováno například v příspěvku o budoucnosti cest migrujících obyvatel z Afriky a Asie do Evropy. Ten pojednával o migraci obyvatel jako o organizované expanzi, která je dotována z daní členských států, a předkládal voličům řadu záměrně zkreslených informací prokládaných příběhovým zpracováním průběhu cesty (SPR-RSČ 2. 6. 2017). Text příběhu bez doplněné mapy, která byla zveřejněna pod příspěvkem, jako důkaz přípravy masivní plánované expanze se nachází v Příloha 9. Tento příspěvek byl později doplněn o další fakta a čísla (počet přistěhovalých lidí v Evropě, nezvladatelnost úřadů apod.) a na jeho konci byla připojena věta: „*Vést nás může motivační pokřik „Pobijte je všechny, bůh si je přebere.““* (Sládek 18. 8. 2017). A ačkoliv tato věta pravděpodobně reagovala na poselství španělských občanů, kteří teroristům po minutě ticha za oběti v Barceloně v potlesku vzkázali „*Nemám strach*“ (ČTK 2017), pointa pokřiku vzneseného předsedou strany měla nádech vyzývající k násilí proti muslimům

a migrujícímu obyvatelstvu. Nicméně by to nebyl jediný příspěvek, který povzbuzoval příznivce k represím, jelikož k ozbrojení obyvatel podněcoval implicitně stranický profil také v souvislosti s novými pravidly zaváděnými Evropskou unií (uvedeno v podkapitole 3.2.4), kde na konci bylo vloženo:

„Tak Arabové v Evropě rozpoutali peklo. Cílem jejich vraždění jsou samozřejmě Evropané. Načež arabské vlády varují svoje občany, Araby, před terorem v Evropě, který rozpoutali Arabi. Aby nás z marné snahy něco takového pochopit nezačala bolet hlava, bylo by lepší si opatřit zbraň a zajít na střelnici trénovat“ (SPR-RSČ 6. 6. 2017).

Kromě ozbrojování obyvatel a násilí proti skupinám osob jako řešení problematiky migrační krize a muslimů v České republice shrnovala problém následující věta, jejíž pointa byla v příspěvcích opakována několikrát, a to jak na profilu Miroslava Sládka, tak na profilu stranickém:

„Nejprve je třeba zdůraznit, že řešením všech problémů by bylo deportovat ihned všechny přivandrovalce a žádné nové do republiky nepouštět“ (Sládek 30. 5. 2017).

3.2.4 Šíření dezinformací

V předvolební kampani SPR-RSČ se objevilo několik zpráv, které by se daly pokládat za dezinformační nebo polopravdivé. Avšak byly sem zařazeny také příspěvky, které obsahovaly různé specifické domněnky o budoucnosti Evropské unie ve spojitosti s migrací nebo myšlenky předsedy Miroslava Sládka o konání muslimů v Evropě. Je těžké zhodnotit, zda tyto statusy měly voličům podsouvat nepravdivé informace, nebo jen odrážely názory stranických příslušníků, dle komentářů je ale možné dedukovat, že příznivci a voliči strany tyto informace pokládali za relevantní a neshledávali v nich žádné lživé sdělení.

První takový status strana uveřejnila v červnu, jeho název zněl: *„Zaručený recept na zkázu Evropy“ (SPR-RSČ 6. 6. 2017)*, v něm strana přednesla svou obavu z nárůstu vyvraždování evropských obyvatel a z nesprávného řešení

politických elit. V tomto článku, statusu nebo jakkoliv podobné toky slov nazveme, vypsala strana několik informací, které postupem času povedou k zavádění nových zákonů v Evropě z důvodu omezení terorismu, které dle SPR-RSČ povedou spíše ke zkáze. Tyto dezinformace měly za cíl vytvořit zdání o nutnosti omezování práv a svobod občanů Evropské unie ve prospěch migrujících obyvatel. Uvedené body a komentáře ze strany SPR-RSČ, vysvětlující opravdovou podstatu těchto vymyšlených nových pravidel, obsahuje Příloha 8.

Účelem tohoto statusu bylo pravděpodobně upozornit voliče na vážnost situace, jelikož v červenci byl na stejné téma uveřejněn příspěvek, který měl doslova citovat švédskou studii o redukci spotřeby vody a potravin, používání vozidel a další, a to z důvodu podpory muslimů. Vzhledem k nenalezení této studie je velmi těžké posoudit, zda nějaká taková studie proběhla, nebo zda byl příspěvek výplodem fantazie stranických příslušníků. Můžeme polemizovat pouze nad tím, zda účelem studie, pokud tedy existuje, nebylo upozornit na potřebu ochrany životního prostředí a strana SPR-RSČ ji dokázala zhodnotit jako akt sebestrukce Evropy za účelem pomoci muslimům a migrujícím osobám. Příspěvek byl mimochodem doplněn kresbou dítěte afrického původu pojídajícího maso a několika větami. Těmi SPR-RSČ chtěla shrnout celkovou pointu článku a budoucnost Evropy:

„Až lidi ale prohlédnou, bude pozdě, protože polovina již bude mrtva a zbytek za mřížemi. Za kterými se na ně budou chodit dívat exkurze šílených maniaků a vraždících přivandrovalců“ (SPR-RSČ 13. 7. 2017).

Samozřejmě by do této kategorie bylo možné zařadit také již zmiňovanou neexistující muslimskou kabalou a podsouvání určité spojitosti mezi teroristickými útoky a číslem 22, která působila dosti konspiračním dojmem (viz kapitola 3.2.2), a také nepravdivé informace o vyjádření muslimů k teroristickým útokům v Barceloně, které byly nesprávně vyloženy a vyobrazily muslimy v negativním smyslu (viz kapitola 3.2.3).

3.2.5 Ochrana hodnot a obrana občanů

Pokud v případě islámských hodnot docházelo k jejich popírání, stávalo se tak v souvislosti s apelováním na hodnoty evropské/české, a to s ohledem na jejich posilování a ochranu. Příspěvků týkajících se tohoto tématu nebylo v předvolební kampani SPR-RSČ mnoho, počítaje ze všech tří facebookových profilů, přesto je možné několik z nich vyzorovat.

Video uveřejněné na stránce SPR-RSČ necelé čtyři týdny před konáním voleb, ve kterém předseda strany Miroslav Sládek upozorňoval právě na ohrožení státu islámem, které povede k rušení našich tradic, které je nutno bránit (SPR-RSČ 22. 9. 2017), se stalo nejoblíbenějším příspěvkem na facebookovém profilu SPR-RSČ. Kromě ochrany tradic bylo apelováno také na nutnost posilování českých symbolů v podobě vyvěšování vlajek České republiky (Sládek 27. 8. 2017).

Miroslav Sládek se na svém facebookém profilu k tomuto tématu také vyjádřil v souvislosti se žalobou somálské studentky střední zdravotnické školy, která požadovala omluvu a odškodnění za zákaz nošení hidžábu ve škole. Zde bylo především upozorňováno na nutnost dodržování českých zákonů a předpisů, a to včetně školního řádu a soupisu pravidel specifických pro školské zařízení. V příspěvku mimochodem upozorňoval rodiče, aby kontrolovali výuku svých dětí, do které by mohly zasahovat neziskové organizace, a zamítnutí žaloby vnímá jako odvrácení od devastace celého školského systému (Sládek 20. 9. 2017).

K dodržování zákonů odkazovala také věta v předvolebním souhrnu názorů a privilegovaných témat SPR-RSČ:

„PRO Ochranu hranic – Tak migranti poznají, kde končí Šaría a začínají české zákony-“ (SPR-RSČ 3. 9. 2017).

3.2.6 Kritika subjektů

Kritiku si v příspěvcích všech třech profilů vysloužilo mnoho osob, institucí a organizací, které jakýmkoliv způsobem nesou odpovědnost za příchod

migrujících jedinců nebo jen muslimům pomáhají. Evropská unie a její instituce byly obecně kritizovány za přijetí multikulturního směru do Evropy, který s sebou nese přívětivý přístup a solidaritu s „okupanty“ (SPR-RSČ 4. 6. 2017). Evropští politici, jako nynější předseda Evropské komise Jean Claude Juncker, francouzský prezident Emmanuel Macron nebo německá kancléřka Angela Merkelová byli v příspěvcích obviňováni ze spoluúčasti na událostech, při kterých umírali nevinní lidé a které mají spojitost s islámem, jelikož to byli právě oni, kdo islámské radikály do Evropy pozval, a europoslanci sklidili kritiku za hlasování v Evropském parlamentu při přijímání kvót (Sládek 13. 6. 2017). Konkrétně europoslanec Jaromír Štětina byl také označen hanlivým přídomek za sdílení příspěvků, kdy v prvním vyjadřoval přání k muslimskému svátku ramadánu a ve druhém ospravedlňoval islám jako milosrdné náboženství (SPR-RSČ 28. 5. 2017, 2. 6. 2017).³⁰

Další kritizovanou skupinou se staly různé neziskové organizace, které dle SPR-RSČ nezákonně podporují multikulturalismus a islám svými praktikami. V příspěvcích byly označovány pohrdlivými výrazy popisujícími člověka otevřeného, se smyslem pro multikulturalismus a vyjadřujícího se k možnosti přijímání osob přesídlujících do Evropy, jednoduše „sluníčkáři“ a „vítači“. Do těchto projevů byla zahrnuta také ombudsmanka Anna Šabatová. Ta byla v příspěvcích kritizována za obdobné smýšlení a také za hlásání pomoci muslimům nebo chránění islámských hodnot. Proti neziskovým organizacím a Anně Šabatové byl mířen příspěvek SPR-RSČ obsahující text:

³⁰ V diskusi pod příspěvkem bylo celkem 71 komentářů, ve kterých se objevovala vulgární pojmenování europoslance a samotného islámského svátku.

„Je nepřijatelné, aby ombudsmanka Šabatová a multikulturalisté pomáhali muslimským přivandrovalcům a byli přitom placeni z našich daní. Jestli chtějí muslimům pomoci, ať si vezmou lopaty a jdou jim pomáhat s obnovou do jejich zemí.“ (SPR-RSČ 12. 10. 2017).

Miroslav Sládek osočoval organizace³¹ za napomáhání k agresi a přípravě války, a to způsobem pašování lidí přes moře za pomoci plavidel, která byla nakoupena za finanční příspěvky sloužící k rozvojové pomoci v Africe (Sládek 17. 8. 2017), a rýpavý status o žalobě somálské studentky zmiňoval neziskové organizace jako podporovatele muslimky, kteří si žalobou „[...] měl[i] vynutit a nám všem vnutit zdravotní personál zahalený ho hromady špinavých hadrů přerušující operace proto, aby si na operačním sále rozbalil modlitební kobereček“ (Sládek 20. 9. 2017). Samozřejmě, že neziskové organizace nebyly jediné, na které Miroslav Sládek negativně upozorňoval. Kritice byla podrobena také Karlova univerzita, která pořádala konferenci na téma Česká republika a muslimské země. Miroslav Sládek konferenci označil jako propagaci sektářské ideologie islámu a doporučil zákaz studia všech muslimů, v jeho podání mohamedánů, na území České republiky (Sládek 26. 5. 2017). Další kritizovanou osobou je papež František, který vyzýval k ohleduplnosti a soucitu a o kterém Sládek hovořil jako o pravděpodobném posledním papeži církve (Sládek 22. 8. 2017). Paradoxem se stal fakt, že křesťanské náboženství a katolická církev jsou dle Miroslava Sládka velmi důležité a jejich hodnoty je nutné chránit, jelikož právě na nich byla Evropa založena.

³¹ Konkrétně zmiňuje neziskovou organizaci Lékaři bez hranic (Sládek 17. 8. 2017).

3.3 Svoboda a přímá demokracie – Tomio Okamura

Hnutí Svoboda a přímá demokracie – Tomio Okamura (dále jen SPD) je poměrně novým subjektem v českém politickém systému, které vzniklo v červnu roku 2015. Zakladateli se stali nynější předseda Tomio Okamura a místopředseda Radim Fiala, kteří byli původně straničtí poslanci za klub Úsvit přímé demokracie Tomia Okamury. Ten opustili z důvodu neshod mezi dalšími straníky a několikaměsíční krize, která je dovedla k vytvoření nového hnutí. Samotný místopředseda Radim Fiala těsně po založení SPD prohlásil: „*Jsmo radikální hnutí a chceme postavit radikální politické cíle*“ (Česká televize 2015).

3.3.1 Prezentace na Facebooku

Stranický profil

Těsně před volbami v říjnu 2017 označilo facebookovou stránku SPD tlačítkem „To se mi líbí“ 32 513 uživatelů, přičemž za poslední čtyři týdny před konáním samotných voleb přibylo více než tisíc fanoušků (SPD 2017). Ačkoliv je číslo vysoké, je důležité si uvědomit dvě skutečnosti. SPD vzniká v době největšího rozmachu sociálních sítí, to znamená, že umí velmi dobře na Facebooku s voliči virtuálně komunikovat a zároveň se díky novému rozměru, který do stranického systému přinesla, stává zajímavým článkem, a to jak pro budoucí voliče, tak pro ostatní uživatele, kteří stránku sledují třeba jen ze zvědavosti.

Během předvolební kampaně bylo stranickým profilem sdíleno mnoho statusů, průměrně čtyři až pět příspěvků za den, a alespoň jeden z nich se vždy věnoval islámu a tématům s náboženstvím spojeným. Je nutné podotknout, že mnoho statusů bylo přesdíleno z facebookových profilů dalších členů strany, především předsedy a místopředsedy (SPD 2017). V Tabulka 9 je zaznamenán počet těchto příspěvků a zároveň množství statusů za celé předvolební období.

Tabulka 9: Počet příspěvků facebookové stránky SPD

měsíc	celkový počet příspěvků	příspěvky věnující se islámu
květen	127	40
červen	129	46
červenec	138	42
srpen	117	33
září	150	39
říjen	173	16
celkem	834	216

Vytvořeno z dat získaných na facebookových stránkách strany a s použitím nástroje Fanpagearma.

Profil předsedy strany Tomia Okamury

Oficiální facebookový profil předsedy strany Tomia Okamury sledovalo před volbami 270 000 uživatelů, což je oproti stránkám předsedů z jiných politických stran mnohonásobné číslo, a během celé předvolební kampaně stoupl počet příznivců facebookové stránky o necelých 15 000 uživatelů (Okamura 2017). Účelem práce sice není zkoumat konkrétní důvody tak vysokého zájmu ze strany uživatelů Facebooku, nicméně je možné zdůraznit, že takto vysoký počet souvisí, obdobně jako u stranického profilu, s vysokou frekvencí příspěvků, které se obecně pro uživatele stávají zajímavými, a také s předešlými aktivitami Tomia Okamury, díky kterým se do povědomí občanů dostal dříve, než byla založena samotná strana SPD.

Další paralelu mezi stranickým profilem a profilem místopředsedy najdeme v množství příspěvků, kterých bylo v předvolebním období abnormálně mnoho (viz Tabulka 10), a jak už bylo zmíněno na začátku předešlé kapitoly, mnoho příspěvků se překrývá se stranickým profilem. Důkazem toho je nejčastěji předsílená věta: „*NE ISLÁMU, NE TERORISTŮM*“ (Okamura 2017: passim).

Tabulka 10: Počet příspěvků předsedy strany Tomia Okamury

měsíc	celkový počet příspěvků	příspěvky věnující se islámu
květen	91	25
červen	93	21
červenec	97	23
srpen	77	26
září	108	36
říjen	93	18
celkem	559	149

Vytvořeno z dat získaných na facebookových stránkách a s použitím nástroje Fanpagekarma.

Profil místopředsedy Radima Fialy

Druhou nejvyšší pozici v hierarchii strany SPD zastává Radim Fiala, jehož facebookový profil den před konáním voleb sledovalo kolem 15 500 uživatelů, kteří mohli zaznamenat příspěvky vložené na profil během předvolební kampaně (Fiala 2017). Statusy, které souvisely s islámem v jakémkoliv kontextu, a celkový počet příspěvků v předvolebních měsících zaznamenává tabulka 13.

Oproti předešlým profilům Radim Fiala na svých facebookových stránkách velmi často konstatoval, že ani on, ani strana SPD není extremistická, ale snaží se o zachování bezpečného života na území České republiky bez strachu o rodinu a děti (Fiala 2017: passim).

Tabulka 11: Počet příspěvků místopředsedy Radima Fialy

měsíc	celkový počet příspěvků	příspěvky věnující se islámu
květen	19	7
červen	30	9
červenec	22	7
srpen	15	8
září	15	5
říjen	16	2
celkem	117	38

Vytvořeno z dat získaných na facebookových stránkách strany a s použitím nástroje Fanpagekarma.

3.3.2 Dehonestace islámu a jeho symbolů

Statusů obsahujících slova jako islám, islámský migrant a muslim ve spojení s negativním nebo pejorativním významem bylo sdíleno velké množství jak na stranickém profilu, tak na profilech předsedy a místopředsedy strany. Příspěvky mají velmi úzkou spojitost s migrací a migrační krizí, a tak se v první řadě objevily statusy reagující na osoby migrující z islámských zemí, o kterých bylo řečeno, že jsou „*neintegrovatelní lidé s naprosto jinou kulturou a náboženstvím, které je netolerantní a neslučitelné se svobodou a demokracií*“ (Okamura 17. 5. 2017). Podobné, někdy stejné příspěvky a postoje sdílel místopředseda Radim Fiala, který se celkově ve svých příspěvcích stavěl vůči islámu a muslimům velmi negativně. Ačkoliv ve svých příspěvcích několikrát uvedl, že jeho výroky a ani výroky SPD nejsou extremistické, rasistické nebo xenofobní, můžeme v předvolební kampani na jeho facebookovém profilu zpozorovat urážení muslimů a vytváření obrazu islámu jako špatného a neobhajitelného náboženství, které do Evropy nepatří. O muslimech psal jako o lidech ze středověku (Fiala 1. 6. 2017) a chování přistěhovalců muslimského vyznání nastínil takto: „*Budou nás bít, zabíjet a žít z výsledků naší práce.*

Už nyní nás okřikují, vydírají a šikanují ve jménu jakési multikulturní Evropy“
(Fiala 24. 8. 2017).

Ačkoliv je islám světové monoteistické náboženství, v příspěvcích je na něj většinou odkazováno jako na ideologii, která je neslučitelná s demokracií a proti které je nutné se postavit. V první řadě proti všem projevům a symbolům spojeným s islámem, to znamená hidžábu, burkinám, veřejným modlitebnám a celkově mešitám a islámským střediskům (Okamura 28. 8. 2017). Nošení hidžábu, burkin a celkové zahalování žen muslimskými oděvy na veřejnosti je dle předsedy strany projev politického islámu a ideologie, která je tímto propagována. Tento názor vyjádřil v příspěvku týkajícím se vlny různorodých komentářů na fotografii matek s dětmi při návštěvě akvaparku v plavkách zahalujících většinu těla (Okamura 13. 7. 2017). Místopředseda Radim Fiala odkazoval na Evropský soud pro lidská práva, který nevyhověl stížnostem proti zákazu nošení závoje zakrývajících celý obličej. Kromě zahalování zmínil také právo šaría a džihád, ostatně jako ostatní profily, který není v souladu s evropským pojetím demokracie, a přesto tato masivní islamizace v Evropě probíhá (Fiala 11. 7. 2017).

Symbolem, na který bývá často upozorňováno v rámci dehonestace islámu, jsou mešity. Ty byly v příspěvcích pojímány jako zdroje terorismu, které shlukují muslimy a podněcují je k teroristickým útokům, podobně bylo psáno i o islámských centrech, že z tohoto důvodu je nutné všechny mešity zbourat a nevydávat povolení k výstavbám nebo zakládání nových (Okamura 24. 8. 2017). Mešity jsou obecně částí veřejnosti chápány jako cizorodý prvek vyskytující se po celé Evropě, z tohoto důvodu na ně Tomio Okamura ve svých příspěvcích reagoval a získal tím mnoho ohlasů ve formě lajků a komentářů.

Forma podněcování k nejrůznějším činům probíhá dle SPD šířením a učením ze svaté knihy muslimů, která je obdobně jako mešity a vůbec celý islám nositelem zla v různé podobě. Jako důkaz použil ve zveřejněném příspěvku

Tomio Okamura citace z takzvané islámské trilogie,³² které naznačují sílu muslimského teroru namířeného proti evropským obyvatelům a snahu o vytvoření islámské Evropy, jelikož dle textů v Koránu muslimové věří, že celý svět patří Alláhovi (Okamura 14. 6. 2017, 1. 7. 2017). Veškeré pasáže citované ze svatých islámských textů byly vytrhány z kontextu, tudíž jejich vyznění bylo v příspěvku jiné, než jak je doopravdy v Koránu pojímáno. Zároveň byly v dalších příspěvcích zveřejněny texty, které svatá kniha vůbec neobsahuje. Směs zveřejněných textů dehonestovala Korán a měla vyvolat ve voličích pocit nebezpečí, které z této knihy vychází.

Všechny tyto informace se staly předmětem ke konstatování, že islám je náboženský fašismus a že muslimové vyznávají nadřazenost věřících nad nevěřícími, mužů nad ženami, ospravedlňují násilí na ženách, zneužívání dětí a otroctví (Okamura 6. 8. 2017), a ačkoliv byl označen za nebezpečnější ideologii, než byla ideologie v době hitlerovského Německa, jelikož ve jménu Alláha se vraždí již od 13. století,³³ připodobnil Tomio Okamura islám k nacismu následovně:

„S nacisty ani s muslimy nelze uzavřít mír - protože v jejich programu je od prvopočátku zničení naší kultury. Islám i nacismus z principu netoleruje demokracii nebo lidská práva. Jen idiot se může domnívat, že se teď během let změní ideologie, která dobývá svět přes tisíc let a vždy stejným stylem - migrace a následně války a násilí“ (Okamura 7. 5. 2017).

3.3.3 Negativní předsudky a návrhy řešení

V případě výzkumu islamofobie u strany SPD je prolínání některých kategorií více než znatelné. Obecně šíření stereotypů je odrazem dehonestace islámu

³² Pojem islámská trilogie, jejíž samostatné části jsou Korán, Hadísy a síra, pravděpodobně poprvé použil Bill Warner, zakladatel Centra pro studium politického islámu.

³³ V některých příspěvcích uváděno 14. nebo také 15. století

a uvažováním o něm jako o něčem naprosto nepřírodném v Evropě. Jak již bylo řečeno, islám je pro SPD ideologií, kterou je nutné zakázat, jelikož:

„Nezná rovnost pohlaví, rovnost náboženství, občanskou rovnost, lidská práva ani demokracii, je to destruktivní ideologie, která ničí západní společnost a umožňuje tu mnohými vyzývanou integraci a multikulturnost“
(Okamura 7. 6. 2017).

Zákazu islámu je věnováno hned několik statusů, ty odrážejí i předvolební program strany, kdy jeden z bodů je právě netolerance islámu a práva šaría:

„Prosazujeme nulovou toleranci migrace v rámci současné migrační vlny a požadujeme zákaz propagace islámského práva šaría a džihádu na území České republiky“ (SPD: passim).

Přesto, že dle vyjádření nebyl propagován zákaz veškerých projevů islámu, ale džihádu, což pro některé voliče mohlo vyznít pouze jako zákaz radikálního směru islámu, který je nejvíce nebezpečný, můžeme v pojetí projevů na facebookových profilech termíny islám a džihád považovat za synonymní, ačkoliv to není úplně správné, neboť tak to z příspěvků vyplývá, jelikož kromě citace výše se v předvolebním programu a statusech na Facebooku objevilo: *„Žádáme nulovou toleranci nezákonné migrace a islámu“* (SPD: passim).

Veškeré reakce na teroristické útoky v evropských městech, které se v Evropě během předvolební kampaně udály, vedly k prezentování islámu jako původce veškerého násilí v Evropě, které se později stane součástí každého evropského města, bez výjimky i v České republice. Na možnost výskytu podobných událostí v českých městech upozornil například Radim Fiala v kontextu teroristického útoku v Barceloně: *„teroristé vraždí v Barceloně. Pokud budeme pasivní, budou zítra vraždit v Praze, Brně a dalších našich městech“* (Fiala 17. 8. 2017). V podobném znění byl sepsán také status vyjadřující soustrast obětem útoků v Londýně (příloha x) a v dalších evropských městech. Po útoku v Manchesteru navíc status obsahoval také projev nevole vůči bezpečnosti České republiky při propagaci islámu na školách jakožto mírumilovného náboženství,

což je dle místopředsedy lživé představování islámu a jediným důvodem k tomuto přemýšlení je příprava cesty k islamizaci Evropy (Fiala 23. 5. 2017). Toto konstatování se netýkalo pouze evropských měst, jelikož po útoku v Hurghadě předseda strany prohlásil: „*považuji útok proti turistům v Hurghadě za pokračování série projevů fanatického islámského terorismu*“ (Okamura 20. 7. 2017).

Násilí islámu nebylo spojováno pouze s teroristickými útoky, také s každodenním terorem občanů, s šikanováním žen a s celkovou kriminalitou, která je páchána ve jménu Alláha (Okamura 7. 6. 2017). Tyto činy jsou způsobeny vnímáním muslimů celého Západu. Ten je pro ně symbolem arogantní, materialistické a úpadkové civilizace, která je vzhledem ke svému sekularismu zlem, a to je nutné vymýtit (SPD 1. 9. 2017). Tento negativní stereotyp, kdy se muslimové snaží zničit evropskou civilizaci, byl vykládán jako racionální úsudek v příspěvku, který zněl:

„*Pro pochopení stavu je třeba vědět, že jsme ve válce – jednak ji oficiálně vyhlásil Daeš včetně vyhlášení války České republice, ale podle Koránu válka s nevěřícími končí teprve, když celý svět je muslimský a ta válka se nevede jen zbraněmi – boj se vede hlavně slovy a šířením myšlenek. To je třeba zastavit v první řadě. Terorismus je jen taktika boje - hlavní boj se vede ideologií*“ (SPD 10. 5. 2017).

Neopomenutý byl také předsudek o násilí k ženám, které je pro islám přirozené. Předseda strany tak reagoval na zprávu o znásilnění dívky v sousedním Německu, status měl upozornit na islámské migranty, kvůli kterým se budou muset ženy a dcery bát pohybovat se po ulicích, doslova napsal: „*Mezi islámskými imigranty jsou lidé, kteří násilí na ženách považují za běžnou součást svého chování,*“ (Okamura 18. 9. 2017). O útlaku žen bylo informováno také na stranickém profilu SPD, kde se hovořilo jak o evropských ženách, které musejí čelit sexuálnímu nátlaku, například ve Francii, a vypořádat se s násilnými zločiny na nich vykonávanými přistěhovalci, tak o muslimkách, které jsou týrány

a ponižovány ze stran mužů a jejichž postavení v islámu je na nízké úrovni (příloha x) (SPD 27. 7. 2017).

Dalším, řekněme stejně klasickým jako předchozí, stereotypem bylo soužití muslimů a křesťanů, popřípadě dalších obyvatel, na území Evropy, které je nemožné, jelikož hodnoty islámu se s hodnotami evropských obyvatel neslučují. Problematické fungování těchto naprosto odlišných tradic bylo demonstrováno na Makedonii, ve které žijí albánští muslimové, kteří dle informací SPD stále na Makedonce útočí. Tyto skupiny byly označeny za „muslimské bandy“, jejichž úkolem je destabilizovat veškeré evropské země a které by v Evropě neměly žít, pokud nebudou splňovat jisté podmínky (SPD 16. 5. 2017). Uvedené úvahy byly zveřejněny v příspěvku z června (viz příloha x) a obsahovaly nutnost vzdání se džihádu, ale také celkové zavržení kultury a hodnot (SPD 17. 6. 2017).

Řešení, která zajistí bezpečí pro Českou republiku a celou Evropu, bylo zveřejněno několik. Kromě zákazu islámu také potřeba zastavení migrace a přílivu muslimů, zastavení působení různých organizací podporujících tuto migraci a islám, odmítnutí konceptu takzvané multikulturní Evropy, a především uvědomění si, že: *„ano, každý muslim není terorista, ale každý terorista v Evropě je v posledních době muslim. To je beze sporu“* (Okamura 14. 6. 2017).

3.3.4 Šíření dezinformací

U strany SPD je šíření polopravd a překrucování informací v kontextu migrační krize a islámu běžnou záležitostí. Několikrát byl v příspěvcích zmiňován Gatestonův institut, například v souvislosti s informací o uzavírání kostelů v Londýně, které nahrazují mešity. Pro voliče mohla být tato informace relevantně podložena, přestože Gatestonův institut je think tank známý především svým zaměřením proti muslimům a šířením nepravdivých zpráv. Je tedy více než pravděpodobné, že i tato zpráva patří k některým z nich.

Předseda strany dále hovořil o emigraci Židů z Německa a Evropy, kteří své domovy opouštějí z důvodu islamizace Evropy (Okamura 1. 6. 2017),

a o židovském obyvatelstvu, které šikanuje arabská menšina, informoval také stranický profil, vzhledem k údajným incidentům na veřejných školách: „učitelé v Německu promluvili o muslimech a ve většině případů uvedli, že se při výuce osobně setkali s antisemitskými incidenty, jež jsou součástí islámské ideologie“ (SPD 25. 7. 2017). O této zprávě je možné spekulovat jako o dezinformační, jelikož nebyla nalezena s relevantním zdrojem, pouze na webech, které vzhledem k jejich obsahu je možné považovat za antiislámsky zaměřené a šířící nepravdivé informace.

Radim Fiala v několika příspěvcích informace vytrhává z kontextu nebo je předává voličům zvláštní formou, která svádí čtenáře k jiným faktům než těm, které byly doopravdy sdíleny. Mezi sdílenými příspěvky se například objevily události, které dle médií neměly souvislost s politickým nebo náboženským fanatismem, konkrétně příspěvek ze srpna, který informoval o incidentu ve městě Sept-Sorts. Ačkoliv Radim Fiala ve svém statusu spekuluje o islámském motivu, francouzská média tuto informaci vyloučila a přisoudila motiv psychickým problémům řidiče (Fiala 15. 8. 2017, BBC 2017). Neúplná informace byla sdílena na stranickém profilu, kdy status uveřejnil informaci o sociálním zajištění migrantů ve výši přibližně 21 000 Kč, jehož cílem je přesídlení z Německa do České republiky – označuje toto rozhodnutí Evropské unie za zločin proti českému státu a národu (SPD 7. 5. 2017), a s tím souvisela také informace o přijímání migrantů českou vládou nad limit kvót, které stanovila Evropská unie. Mimo to bylo uvedeno, že Česká republika přijímá především migranty islámského vyznání (SPD 20. 5. 2017).

3.3.5 Ochrana hodnot a obrana občanů

Začátek předvolební kampaně SPD se nesl ve znamení oslav 8. května a konce druhé světové války, to již samo o sobě vypovídá a interpretaci této kategorie. Státní svátek a oslavné události s tím spojené využila SPD k propagaci antiislámských tendencí a hrozby teroristických útoků, které zasahují do práv a svobod občanů, za jejichž ochranu padli naši předci (SPD 9. 5. 2017). Právě

těchto několik příspěvků vedlo k rozšiřování patriotismu a chránění českých hodnot, stejně jako pozdější výzvy k udržení společnosti, jejíž tradice vycházejí z kořenů židovské, antické a křesťanské kultury, která je pomalu ničena expanzí muslimů (příloha x), usilujících tradice evropských států potlačit (SPD 29. 5. 2017). V souvislosti s ochranou kultury Radim Fiala dodal: „*Chceme zde naši kulturu, a ne islamizovaný stát, ve kterém budou řídit náboženští fanatici*“ (Fiala 11. 7. 2017).

Později bylo také upozorňováno na české zákony a předpisy, které hlásal místopředseda Radim Fiala s důrazem na dodržování české Ústavy a zákonů, které lidé islámského vyznání neustále porušují a nejsou za to nijak stíháni (Fiala 2. 6. 2017). Například událost ve vesnici Bálková na Plzeňsku, ve které došlo k nepokojům mezi cizinci umístěnými do záchytného zařízení, kteří svým chováním porušují předpisy, které jakožto návštěvníci země jsou povinni dodržovat, se stala jedním z důkazů (Okamura 3. 6. 2017).

Odvolávání se na nutnost finanční podpory občanů, mladých manželských párů, důchodců a dalších obyvatel ve znevýhodněné situaci bylo deklarováno v souvislosti s podepisováním petic proti přijímání migrantů do České republiky, kteří by měli na úkor českých obyvatel pobírat sociální podporu. Ta by se měla rozdělit mezi občany potřebující pomoc (SPD 9. 5. 2017). Tato informace se v předvolební kampani stala jednou z podstatných, jelikož zdůrazňování financí, které by mohly být přerozdělovány mezi migrující osoby na úkor daňových poplatníků a občanů ve finanční tísní, je jednou z mnoha, které se staly podnětem k diskusi o přistěhovalcích a ve spojitosti se vším ostatním především osob z arabských zemí.

Obecně popírání národních hodnot České republiky shrnul Radim Fiala v rozhovoru pro Prostějovský Večerník, který uveřejnil jako facebookový status v červenci. Imigraci označil jako ohrožení bezpečnosti České republiky, konkrétně imigraci osob ze zemí, které dle něj nemají žádnou zkušenost s demokracií. Jako příklad evropské země, která se nezvládá vypořádat

s problémy, v rozhovoru zmínil Francii,³⁴ která se potýká s islámskou otázkou, „žije již dva roky ve výjimečném stavu“ (Fiala 12. 7. 2017), a imigrační krizi, v jeho podání program Evropské unie, označil za vážnou politickou situaci, která ničí demokracii, svobodu a celkově chce zničit Českou republiku a její národ, čemuž se právě on společně s SPD snaží zabránit (Fiala 12. 7. 2017).

3.3.6 Kritika subjektů

Nelibost, která byla vyjádřena směrem k organizacím, osobám nebo obecně některým subjektům, byla z většiny vyjádřena v souvislosti s přijímáním migrujících osob, podporou muslimů, ale také v případě jakéhokoliv náznaku, který byl shledán jako propagace islámu. Tak byla označena například Česká televize, z důvodu odvysílání dokumentu o životě proroka Mohameda v období oslav vítězství nad druhou světovou válkou. Stranický profil, ale také předseda a místopředseda osočili veřejnoprávní televizi ze zneuctění památky obětí druhé světové války (Fiala, Okamura, SPD 11. 5. 2017), a podobně konference pořádaná Univerzitou Karlovou, týkající se zahraničních vztahů České republiky se zeměmi Blízkého východu, byla označena za propagaci islámu a za přípravu na postupnou islamizaci českého území (SPD 23. 5. 2017).

Ve spojitosti s českým státem byl v příspěvcích kritizován také právní systém. Ten obsahuje značné nedostatky v zákonech, jelikož není možné trestně stíhat ideologii podporující nenávist a potlačování svobod, kterou je právě islám, ale pouze hnutí takové charakteru. Nutnost úpravy zákoníku byla zmíněna v souvislosti se zproštěním obžaloby Vladimíra Sáňky, který byl obviněn za překlad a distribuci radikální islámské knihy *Základy tauhídu*, která je v mnoha zemích zakázána. Vladimír Sáňka byl zproštěn viny právě proto, že nepropagoval žádné hnutí, které hlásalo nenávist, což předseda strany označil

³⁴ Francie se stala jedním z evropských států, na které bylo v rámci důležitosti ochrany hodnot a občanů nejčastěji upozorňováno. Především v období prezidentských voleb (SPD 9. 5. 2017).

jako ostudné vzhledem k jasné propagaci radikálních názorů (Okamura 19. 5. 2017).

Dále byla v příspěvcích kritizována Evropská unie, a to za vlídný přístup k migrujícím osobám, za udělování azylu a za snahu vytvořit z České republiky „*provincii islamizovaného evropského totalitního státu*“ (Okamura 11. 6. 2017), stejná kritika postihla také české politiky, kteří nesou odpovědnost za přijetí kvót. Evropští politici byli obviněni z teroristických útoků, za ty nese odpovědnost především Angela Merklová, která představuje nové, multikulturalistické Německo, které díky zvýšenému počtu imigrantů bude šířit nenávistnou ideologii podobnou nacismu (Fiala 6. 8. 2017), a Emmanuel Macron, jehož vítězství v prezidentských volbách označil Radim Fiala za „*pokračování globalizace, islamizace a ohrožení svobody i bezpečnosti v Evropě*“ (Fiala 9. 5. 2017) a spojil ho s nátlakem států na omezování suverenity České republiky v důsledku přijímání migrujících osob (Fiala 16. 5. 2017).

Stranou nezůstaly ani neziskové organizace, které dle SPD vydělávají na takzvané „migrační krizi“, která dle předsedy strany není doopravdy krizí, ale řízenou islamizací Evropy. V příspěvcích neziskové organizace inkasují stamiliony korun ročně na úkor českých občanů a vydělávají tak na převozu osob do evropských států.

O obecných podporovatelích migrační krize nebo osobách, které hlásají soucit s migranty, Tomio Okamura prohlásil: „*ten, kdo upřímně věří v integraci muslimských imigrantů, je stejně naivní jako ovce, která si myslí, že když nabídne vlkovi svoje seno, tak se jí nic nestane*“ (Okamura 9. 5. 2017).

4 Závěr

Z předchozího textu vyplývá, že islám a muslimové se v předvolebních kampaních staly opravdu jedním z témat politických stran a vzhledem k počtu statusů, jejichž obsahem byla témata spojená s islámem nebo muslimy v negativním pojetí je možné konstatovat, že islamofobní rétorika v období květen – říjen 2017 zasáhla politický diskurz. Antiislámské nebo protimuslimské hlásání bylo odrazem klasických stereotypů, negativních aspektů a argumentů, které se používají proti tomuto náboženství a jeho vyznavačům. Důkazem tomu je také pokrytí všech pěti kategorií, do kterých byly islamofobní projevy rozčleněny a do kterých bylo možné zasadit jednotlivé facebookové statusy zkoumaných politických stran. Důležité je zmínit, že strany i straničtí představitelé se silně proti islamofobii vymezují a své pojmání na islám a muslimy interpretují jako realistický pohled na problematiku spojenou s migrací, ačkoliv podle obsahu příspěvků a formy, kterými byly informace sdělovány, působí toto vymezení spíše jako obhajoba jednotlivých islamofobních výroků.

Celkově byl islám pojímán jako nebezpečné, násilné náboženství, které do Evropy nepatří a je nutné se proti němu bránit a snahou muslimů, dle příspěvků je nahradit původní evropské obyvatelstvo. Pokud je možné alespoň z části zhodnotit některé rozdílnosti jednotlivých subjektů je příhodné zmínit míru propracovanosti argumentace. Strana SPD používala ve svých příspěvcích znatelně sofistikovanější projev a předkládala voličům propracované zdůvodnění smýšlení o islámu v negativním pojetí. Strana SPR-RSČ a DSSS ve svých příspěvcích používaly více konkrétních urážlivých výrazů namířené proti muslimům a způsob podávání informací byl znatelně prostší a jednodušší. Všechny zkoumané subjekty však nabídly voličům poměrně širokou škálu možností představení si muslimů a náboženství v různorodém negativním charakteru.

Muslimové byli označováni pojmy jako arabské zrůdy, bestie a další, které měly za cíl vyznavače urážet a potupovat. Nejčastěji používaný pojem,

především v příspěvcích SPR-RSČ a DSSS byl přivandrovalec, ale také islámský migrant. Tyto pojmy svědčí o tom, že proklamace stran je úzce spojena s migrační krizí, jelikož téměř vždy je jako muslim představována osoba arabského nebo afrického původu, ačkoliv to nejsou jediné země, ze kterých muslimové pocházejí. Výjimku tvořil pouze jediný příspěvek Tomia Okamury, který polemizoval a označil za muslimské bandy, muslimy albánského původu žijící v Makedonii.

Podobně bylo míněno také o islámských symbolech. Docházelo k urážkám tradic, hodnot, zvyků ve smyslu toho, že všechny aspekty nebo hodnoty islámu značí terorismus, násilí a zlo. Korán a mešity byly charakterizovány jako prostředky k výchově teroristů a islámský svátek ramadán společně s halal potravinami jako vnucování cizí kultury do Evropy. Polemika nad svatou knihou muslimů, tedy Koránem, probíhala také formou značného překrucování a zkreslování jeho samotného obsahu a to v příspěvcích SPR-RSČ (v případě špatného vyložení 22. súry) a SPD, která vykládala Korán jako trilogii textu společně s Hadísy a sírou. Tímto pojmáním Koránu se pravděpodobně inspirovala Billem Warnerem a texty vydané Centrem pro výzkum politického islámu, ostatně stejnou inspiraci je možné zpozorovat v užívaných pojmech jako je politický islám nebo islámské ideologie. Posledních ze zmíněných využívá také ve svých příspěvcích strana SPR-RSČ.

V SPD byl také často v příspěvcích používán pojem džihád a šaría, mimo to, že byly tyto pojmy opětovně špatně vysvětleny a interpretovány, měly v islamofobních projevech svůj význam. Džihád může mít mnoho pozitivních i negativních podob, ve většině je však reflektován jako záporný artikl a používán v záměru prohlubování obav. Podobně byl představován pojem šaría, který ačkoliv zahrnuje mnoho ustanovení, které platí výhradně pro muslimy, je vykládán pouze jako soubor násilných aktivit islámského práva.

Jak již bylo řečeno, islám byl v příspěvcích všech zkoumaných subjektů vyobrazen jako násilné náboženství, což patří k jednomu z klasických stereotypů

používaných v diskurzu o negativních hlediskách islámu. Tradičně k důkazům tohoto expresivního pohledu na islám posloužily teroristické útoky. K těm se bez výjimky vyjadřovaly všechny strany a účelem bylo udržování společenského strachu z možných represí na našem území. Nejen teroristické útoky, ale i další události byly předmětem k prohlubování negativních předsudků a to ty, díky kterým mohly následně politické strany hovořit celoplošně o islámu jako násilného náboženství vůči ženám a dětem. Ženy nebo dívky a děti jsou pojmány jako osoby, které je nutné z etického hlediska chránit, jelikož právě tyto skupiny mohou být v případě islamizace nejvíce postiženy, a tak se v předvolebních kampaních stran stala tato skupina jako jednou z nejdůležitějších. Samotná ochrana žen měla také souvislost se zahalováním těla. Tento způsob oblékání, který je ženami muslimského původu brán jako nedílná součást kulturní a genderové identity, byl propagován nejen jako zpátečnický, ale také jako prostředek, který bude vnucen evropským ženám v případě ústupku muslimům žijícím v Evropě a který je známkou utlačování žen v islámu. Upozorňováno bylo také na ženy muslimského původu, které kromě nutnosti zahalování se potýkají s ponižováním a nízkým postavením v porovnání s muži. I tyto zkreslená fakta udržují šíření stereotypů napříč veřejností.

Ohrožení všech občanů bylo samozřejmě reflektováno i v obecné rovině a to z hlediska ekonomického a sociálního. Upozorňováno bylo na státní finanční příspěvky migrujícím osobám, které jsou rozdělovány na úkor českých občanů, a také na možnost upřednostňování osob na trhu práce. Zde vzniká určitý paradox, především u interpretace DSSS, ale i u ostatních stran, jelikož muslimské obyvatelstvo bylo následně zobrazeno jako nepracující. Všechny zkoumané subjekty se v období předvolební kampaně na Facebooku prezentovaly jako obránci České republiky, její občanů a hodnot a také jako obhájci českých zákonů. Nad těmi bylo polemizováno jako nad velmi podstatnými prvky zajišťující základní práva a svobody, které mohou být muslimy potlačovány, vzhledem k jejich nedodržování a porušování.

Pro zajištění bezpečnosti nabídly strany voličům nejrůznější řešení a kroky, od deportace všech muslimů po uzavření hranic, které v případě získání hlasů zajistí. V řešení této problematiky, jak je islám stranami vnímán, se strany převážně shodovaly, především tedy v již zmiňovaných krocích tedy deportace muslimů a omezení jejich vstupu do České republiky, ale také například v zákazu islámu, kdy nejaktivněji se k tomuto východisku vyjadřovala strana SPD. O něco více implicitně bylo možné v příspěvcích nalézt také povzbuzování k násilí vůči muslimům a to především v případě DSSS. Ochranu občanů považuje DSSS za své prioritní téma a jako jediná strana se vyjádřila v této souvislosti ke konkrétnímu českému městu a to Brnu, ve kterém dle DSSS probíhá neustálé rozšiřování počtu imigrantů na úkor občanů měst.

Ačkoliv všechny příspěvky týkající se tématu ochrany hodnot měly za cíl posílit určitým způsobem nacionalismus a především patriotismus, byla zdůrazňována také obrana a posilování hodnot evropských nebo hodnot jiného náboženství, které stojí v protikladu k islámu (většinou křesťanských nebo židovských), se kterými se ty české překrývají. Právě tyto hodnoty a tradice mohou být během několika dalších let postupně ničeny a důkazem toho se staly některé zmiňované státy, jejichž národní identity jsou pomalu upozadřovány a nahrazovány hodnotami islámskými. Pro DSSS se tímto příkladem stalo Rakousko a Německo a pro SPR-RSČ i SPD Francie, především v období prezidentských voleb, ale také Velká Británie.

Někteří političtí představitelé těchto států se kvůli zdánlivé postupné islamizaci stali terčem kritiky jako Angela Merkelová nebo Emmanuel Macron. Ti byli obviněni ze spoluúčasti na násilných činech v Evropě, jelikož připustili příchod islámských migrantů do zemí Evropské unie. Kritika subjektů, jejichž aktivity nebo prohlášení shledali straničtí příslušníci jako podporu islámu, muslimů nebo migrace, naprosto totožná a to i přesto, že některé jednotlivce nebo organizace do svých příspěvků strana nezahrnula, protože v případě, že by tak učinila je vzhledem k identickým statusům kritizující stejné subjekty možné vyvodit, že by i jiní činitelé byli kritizováni shodně. Kromě již zmíněných byly

identicky hodnoceny také instituce Evropské unie, neziskové organizace a takzvaní „vítači“ a „sluníčkáři“ za podporu multikulturalismu. Alespoň u dvou zkoumaných stran se objevila také kritika veřejnoprávní České televize, Univerzita Karlova a také papež František.

Na rozdíl od této shody, míra a forma šíření dezinformací byla mezi zkoumanými subjekty trochu odlišná. Zatímco DSSS sdílela jen velmi nízký počet dezinformačních zpráv, SPR-RSČ v tomto ohledu přispěla do diskursu několika údaji, které měly dezinformační charakter a byly doplněny negativními domněnkami a myšlenkami. Oproti tomu SPD ve svých příspěvcích předložila zprávy, které se mohly zdát jako relevantní, ačkoliv byly sdíleny z dezinformačních nebo polopravdivých a méně známých webových stránek (například Gatestonův institut).

Konkrétní islamofobní projevy politických stran v předvolebních kampaních byly shrnuty výše. Jejich podoba klasického negativního pojmání islámu a muslimů značně ovlivňuje a prohlubuje smýšlení o tomto náboženství a jeho vyznavačích v českém prostředí. Jedinou stranou, která voliče oslovila natolik, že zaznamenala volební zisk, se stala strana SPD. Díky míře příspěvků a islamofobních projevů je možné konstatovat, že i toto téma se stalo jedním z těch, které straně v době strachu z migrační krize a rozvířené diskuse o náboženství a jeho vyznavačích, k úspěchu dopomohlo. Ačkoliv v protikladu k tomuto stojí, že ostatní politické strany, tedy DSSS a SPR-RSČ nepřekročily volební klauzuli 5% a to i přesto, že mezi příspěvky lze zpozorovat jistou paralelu a že se politické strany většinou dotýkaly velmi obdobných někdy až stejných témat souvisejících s islámem a muslimy.

5 Seznam literatury

Albertazzi, D. – McDonnell, D. (2008). Introduction: The sceptre and the spectre
In: Albertazzi, D. – McDonnell, D. eds., *Twenty-first century populism: the spectre of Western European democracy* (Basingtoke: Palgrave Macmillan), s. 1-11.

Allen, Ch. (2010). *Islamophobia* (Farnham – Burlington: Ashgate).

Barša, P. (2006). Nová xenofobie. *Dingir*
(<https://www.files.ethz.ch/isn/30747/2006-xenofobie.pdf> 25. 12. 2017).

Barša, P. (2011) *Orientálcova Vzpoura* (Praha: Dokořán).

Barša, P. (2015). Debata – Nová xenofobie/ Nenávist k muslimům a Židům v současné Evropě. *Youtube*. 4. 6. 2015
(https://www.youtube.com/watch?v=XsQzL5am_3s, 1. 1. 2018).

BBC (2017). *Girl killed as car rams pizzeria in village near Paris*. 15. 8. 2017
(<http://www.bbc.com/news/world-europe-40930898>, 21. 3. 2018).

Beránek, O. – Ostránský, B. eds. (2016). *Stíny minaretů Islám a muslimové jako předmět českých veřejných politik* (Praha: Academia).

Betz, H., G. (1994). *Radical Right-Wing Populism in Western Europe*
(Basingstoke: Palgrave Macmillan).

Betz, H., G. – Johnson, C. (2004). Against the current – stemming the tide: the nostalgic ideology of the contemporary radical populist right. *Journal of Political Ideologies* 9 (3), s. 311–327.

Blok proti islamizaci – Obrana domova [Facebook] Blok proti islamizaci – Obrana domova (<https://www.facebook.com/Blok-proti-islamizaci-Obrana-domova-101726917261343/>, 2. 2. 2018).

Bötticher, A. (2009). Islamophobia? The German discussion about islamophobia. *Středoevropské politické studie*, Roč. 11, č. 2-3, s. 210-229.

Bridge Initiative Team (2016). Islamophobia: The Right Word for a Real Problem. *The Bridge Initiative* (<http://bridge.georgetown.edu/islamophobia-the-right-word-for-a-real-problem/>, 1. 1. 2018).

Celerin, J. (2017). Muslimky v burkinách pobouřily lidi v aquaparku u Prahy. *Týden*. 11. 7. 2017 (https://t.tyden.cz/rubriky/domaci/muslimky-v-burkinach-pobourily-lidi-v-aquaparku-u-prahy_437794.html, 22. 2. 2017).

Celerin, J. (2017). Oblečené muslimky pobouřily plavce v akvaparku v Chomutově. *Týden*. 21. 8. 2017 (https://www.tyden.cz/rubriky/domaci/oblecene-muslimky-pobourily-plavce-v-akvaparku-v-chomutove_442982.html, 22. 2. 2017).

Česká televize (2017). *Sdružení pro republiku - Republikánská strana Československa* Miroslava Sládka (<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/tema/484456-volby-2017-sdruzeni-pro-republiku-republikanska-strana-ceskoslovenska-miroslava-sladka>, 26. 2. 2018).

Česká televize (2015). „*J sme radikální hnutí.*“ Okamura má novou stranu – SPD. 16. 6. 2015 (<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/1537546-jsme-radikalni-hnuti-okamura-ma-novou-stranu-spd>, 16. 3. 2018).

ČTK (2017) Barcelona uctila oběti, lidé volali "Nemám strach". *České noviny*. 18. 8. 2017 (<http://www.ceskenoviny.cz/zpravy/barcelona-uctila-obeti-lide-volali-nemam-strach/1517412>, 2. 3. 2018).

Dělnická strana sociální spravedlnosti [Facebook] DSSS - Dělnická strana sociální spravedlnosti (https://www.facebook.com/dsss.cz/?ref=br_rs, 20. 2. 2018).

DVTV (2017). Vandas: To, co se děje, je invaze, západní Evropa je ztracena, musíme zabránit přílivu muslimů. *Aktuálně*. 13. 10. 2017 (<https://video.aktualne.cz/dvtv/vandas-to-co-se-deje-je-invaze-zapadni-evropa-je-ztracena-mu/r~edb1976caf5a11e79c7c002590604f2e/>, 25. 2. 2018).

Fennema, M. (1997). Some Conceptual Issues and Problems in the Comparison of Anti-Immigrant Parties in Western Europe. *Party Politics* 3 (4), s. 473–492.

Fiala, R. [Facebook] Radim Fiala – SPD (<https://www.facebook.com/radimfiala.cz/>, 16. 3. 2018).

Flesicher, K. [Facebook] Karel Fleischer (soukromý profil) (<https://www.facebook.com/karel.fleischer>, 1. 3. 2018).

Forum Against Islamophobia and Racism (2004). Defining Islamophobia (<http://www.fairuk.org/docs/defining%20islamophobia.pdf>, 12. 12. 2017).

Halliday, F. (1999). Islamophobia reconsidered. *Ethnic and Racial Studies* 22 (5).

Hesová, Z. (2016). Islamofobie, antiislamismus a negativní stereotypy. *Asociace pro mezinárodní otázky* (http://www.amo.cz/wp-content/uploads/2016/01/amocz_BP_01_2016_web.pdf, 13. 12. 2017).

Ignazi, P. (1992). New and old extreme right parties. *European Journal of Political Research* 22 (1), s. 101–121.

iRozhlas (2017). Saúdští fotbalisté nectili minutu ticha za oběti teroristického útoku v Londýně 8. 6. 2017 (https://www.irozhlas.cz/sport/fotbal/saudsti-fotbaliste-nectili-minutu-ticha-za-obeti-teroristickeho-utoku-v-londyne_1706082200_bor, 5. 3. 2018).

IRR News (2010). Fighting anti-muslim racism: An interview with A. Sivandan. Institute of Race Relations. 15. 3. 2010 (<http://www.irr.org.uk/news/fighting-anti-muslim-racism-an-interview-with-a-sivanandan/>, 5. 2. 2018).

Kučera, D. [Facebook] Dušan Kučera (soukromý profil) (<https://www.facebook.com/dusan.kucera2>, 1. 3. 2018).

- Kuras, B. (2018). Jak je to skutečně s evropskou „islamofobií“? *Kupředu do minulosti*. 16. 1. 2018 (<https://www.kupredudominulosti.cz/benjamin-kuras-u-skutecne-evropskou-islamofobii/>, 5. 2. 2018).
- Kubát, M. (2017). Úvod do studia populismu. In: Kubát, M. – Mejstřík, M. – Kocian, J. *Populismus v časech krize* (Praha: Karlova univerzita), s. 12 – 24.
- Logvinov, M. (2017). Muslim – und Islamfeindlichkeit in Deutschland: Begriffe und Befunde im europäischen Vergleich (Heidelberg: Springer – Verlag).
- Malik, K. (2005). The islamophobia myth. *Archiv Kenan Malik*. (http://www.kenanmalik.com/essays/prospect_islamophobia.html, 1. 1. 2018).
- Mareš, M. (2015a). Koncepční a metodologické pojetí výzkumu protiislámské politiky v ČR. In: Mareš, M. a kol. *NE ISLÁMU! Protiislámská politika v České republice* (Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury), 7–17.
- Mareš, M. (2015b). Stručná historie protiislámské politiky na území České republiky. In: Mareš, M. a kol. *NE ISLÁMU! Protiislámská politika v České republice* (Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury), 75–79.
- Mareš, M. (2015c). Pravicově extrémistická protiislámská politika. In: Mareš, M. a kol. *NE ISLÁMU! Protiislámská politika v České republice* (Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury), 99–123.
- Mareš, M. (2018). Islamofobie a extremismus v České Republice. In: Ostránský, B., *Islamofobie po česku* (Praha: Vyšehrad), s. 201–2017.
- Müller – Uri, F. (2014). *Antimuslimischer Rassismus* (Viedeň: Mandelbaum Verlag).
- Nick, H. (2008). Bigost are just at heart. *The Australian*. 17. 12. 2008 (<https://www.theaustralian.com.au/higher-education/opinion/bigots-are-just-sick-at-heart/news-story/08a36a338d65663a8f85787c5a22c961>, 12. 12. 2017).

Nový, T. A. (2017). Mohammedovi Y. prostě řekli, že ve Švédsku nedostane azyl. Tak ze vzteku nakopal do hlavy devítiletou dívku, která šla ze školy. *Parlamentní listy*. 7. 7. 2017 (<https://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Mohammedovi-Y-proste-rekli-ze-ve-Svedsku-nedostane-azyl-Tak-ze-vzteku-nakopal-do-hlavy-devitiletou-diku-ktera-sla-ze-skoly-495181>, 23. 2. 2018).

Okamura, T. [Facebook] Tomio Okamura – SPD (<https://www.facebook.com/tomio.cz/>, 17. 3. 2017).

Ostřanský, B. (2014). *Atlas muslimských strašáků aneb vybrané kapitoly s „mediálního islámu“* (Praha: Academia).

Ostřanský, B. (2018). Islamofobie jako koncept i kolbiště. In: Ostřanský, B., *Islamofobie po česku* (Praha: Vyšehrad), s. 33–104.

Oxfordský slovník (není). *Definition of Islamophobia in English* (<https://en.oxforddictionaries.com/definition/islamophobia>, 5. 2. 2018).

Parlamentní listy (2017a). *Brutální napadení v Praze za bílého dne. Podle FOTO zřejmě nejde o místní obyvatele*. 9. 6. 2017 (<https://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Brutalni-napadeni-v-Praze-za-bileho-dne-Podle-FOTO-zrejme-nejde-o-mistni-obyvatele-491457>, 2. 3. 2018).

Pfahl-Traugher, A. (2014). Islamfeindlichkeit, Islamophobie, Islamkritik – ein Wegweiser durch den Begriffsdschungel. *Bundeszentrale für politische Bildung*. 17. 3. 2014 (<http://www.bpb.de/politik/extremismus/rechtsextremismus/180774/islamfeindlichkeit-islamophobie-islamkritik-ein-wegweiser-durch-den-begriffsdschungel>, 13. 12. 2017).

Poláčková, A. [Facebook] Alena Poláčková (soukromý profil) (<https://www.facebook.com/polackova.alena>, 22. 2. 2018).

Richardson, R. (2012). *Islamophobia or anti-Muslim racism – or what? – concepts and terms revisited* (<http://www.insted.co.uk/anti-muslim-racism.pdf>, 12. 12. 2017).

Richterová, B. (2017). Vylovené migranty zpět na africké pobřeží. Tvrdě a nekompromisně. Mluví předseda Vandas, jehož názor prý nesmíte slyšet. *Parlamentní listy*. 3. 8. 2017 (<https://www.parlamentnilisty.cz/arena/rozhovory/Vylovene-migranty-zpet-na-africke-pobrezi-Tvrde-a-nekompromisne-Mluvi-predseda-Vandas-jehoz-nazor-pry-nesmite-slyset-498268>, 23. 2. 2018).

Sdružení pro republiku – Republikánská strana Československa Miroslava Sládka [Facebook] SPR-RSČ (<https://www.facebook.com/sprpsc.cz/>, 28. 2. 2018).

Sládek, M. [Facebook] Miroslav Sládek (<https://www.facebook.com/sladek.miroslav/>, 1. 3. 2018).

Spanje van, J. (2010). Anti-Immigration Parties and Their Impact on Other Parties' Immigration Stances in Contemporary Western Europe. *Party Politics* 16 (5), s. 563–586.

Stehlík, J. (2016). The Language of Fear: A Report on the Advocates, Critics and Victims of the Term “Islamophobia”. *The European Values Think-Tank*. 7. 11. 2016 (<http://www.europeanvalues.net/vyzkum/language-fear/>, 1. 1. 2018).

Svoboda a přímá demokracie Tomio Okamura [Facebook] Svoboda a přímá demokracie Tomio Okamura – SPD (<https://www.facebook.com/hnutispd/>, 16. 3. 2017).

Štampach, I., O. (2018). Islamofobie jako koncept i kolbiště. In: Ostránský, B., *Islamofobie po česku* (Praha: Vyšehrad), s. 179–200.

Štampach, I., O. (2015). *Islamofobie, či antiislamismus*. 17. 12. 2015 (<http://ivan-stampach.blogger.cz/duch-a-soucasnost/islamofobie-ci-antiislamismus>, 24. 2. 2018).

Štěpánek, J. [Facebook] Jiří Štěpánek (https://www.facebook.com/Ji%C5%99%C3%AD-%C5%A0t%C4%9Bp%C3%A1nek-184932554921452/, 22. 2. 2018).

Štěpánek, J. [Facebook] Jiří Štěpánek (soukromý profil) (https://www.facebook.com/profile.php?id=100007829685823).

Taggart, P. A. (1997). *The new populism and The new politics* (Basingstoke: Palgrave Macmillan).

Taggart, P. A. (2000). *Populism* (Buckingham: Open University Press).

Taggart, P. A. (2017). The new populist parties in Western Europe. In: Mudde, C, *The populist radical right* (Abingdon:Routledge), s. 226 – 238.

Taušová, Z. (2013). První česká mešita funguje již 15 let. Muslimové by chtěli další. *Idnes.cz* (https://brno.idnes.cz/prvni-ceska-mesita-slavi-v-brne-patnact-let-f26-/brno-zpravy.aspx?c=A130701_1946742_brno-zpravy_ekr, 20. 2. 2018).

The Runnymede Trust (1997). *Islamophobia a challenge for us all* (https://www.runnymedetrust.org/uploads/publications/pdfs/islamophobia.pdf, 14. 12. 2018).

Vandas, T. [Facebook] Tomáš Vandas (https://www.facebook.com/tomasvandas.cz/?ref=br_rs, 22. 2. 2018).

Vojtíšek, Z. (2007). Český boj o mešity. In: Mendel, M, Ostřanský, B., Rataj, T., *Islám v srdci Evropy: Vlivy islámské civilizace na dějiny a současnost českých zemí* (Praha: Academia), s. 392–406.

Zahradník, L. – Rosůlek, P. (2018). Islamofobní diskurs v České republice a programová východiska českých politických stran v době „migrační krize“. In:

Rosůlek, P. a kol., Sondy do studia (o) islámu v období „migrační krize“ (Praha: Dokořán), 70–106.

6 Resumé

The master thesis is a qualitative content analysis focusing on the research of Islamophobia in pre-election campaigns of Czech political parties. The aim of the thesis is to identify the Islamophobic manifestations of the newly populist, anti-immigration parties, and to characterize the rhetoric of these subjects within the interpretation of Islam and Muslims. Due to the set definition criteria, the following political parties were selected for the research: Workers' Party of Social Justice, Association for the Republic – Miroslav Sládek's Republican Party of Czechoslovakia and Freedom and Direct Democracy - Tomio Okamura. The facebook profiles of individual political parties, their chairmen and deputy chairmen were used as a means of achieving the stated goal of the thesis. There were monitored contributions shared on facebook profiles dealing with Islam and Muslim issues during the pre-election campaign, namely in May-October 2017. The posts could be searched for and analyzed by online tool Fanpagekarma.. In the master thesis, the concept of Islamophobia was conceived as a form of hatred, prejudices and negative stereotypes about Islam, its symbols, and the devotees. These manifestations of Islamophobia presented on the facebook pages have been divided into five categories: dishonesty of Islam and its symbols, propagation of negative stereotypes, disseminating disinformation and half-truth, protection of values, borders or citizens and criticism of subjects. These Islamophobic elements could be observed in social networking pre-election campaigns for all subjects surveyed. Some parallels can be found in the rhetoric of monitored political parties, chairmen and deputy chairmen, for example in the content of statuses that responded to certain events (terrorist attacks) and portrayed Islam as a violent religion. Islamic symbols were also presented similarly - for example, the dressing of Muslim women or halal food were the biggest problems for Workers' Party of Social Justice, Association for the Republic – Miroslav Sládek's Republican Party of Czechoslovakia criticized the Islamic holiday Ramadan or the Koran, Freedom and Direct Democracy added

criticism of the mosques to all of the above-mentioned topics. All these symbols were found by political parties to be inadequate, their occurrence in Europe was classified as evidence of the gradual Islamization of society on the continent. Other categories were very similar, news and articles from non-reciprocal sources were shared in the dissemination of disinformation. In the case of Association for the Republic – Miroslav Sládek's Republican Party of Czechoslovakia, fictional stories were even written to create fear and sense of danger in society. This is also related to the constant call for the protection of values, mostly Czech or European values, as well as religious values, comparison of Christianity and Islam. There was also the emphasis put on the defense of Czech and European citizens and the borders of the country and the continent. Specifically, this topic has become a stable pillar for the hateful contributions of the Workers' Party of Social Justice and its leaders. The statuses shared on individual facebook profiles have been marked by the criticism of the European Union, its representatives and other European politicians, namely Angela Merkel and Emmanuel Macron. There were also other non-profit organizations (Association for the Republic – Miroslav Sládek's Republican Party of Czechoslovakia criticized Doctors Without Borders), public Czech Television, as well as so-called "welters" often criticized.

7 Přílohy

Seznam příloh

Příloha 1: Vyjádření Jiřího Štěpánka k halal potravinám	94
Příloha 2: Vyobrazení útoků v evropských městech.....	94
Příloha 3: Příspěvek Tomáše Vandase o napadení v Praze	95
Příloha 4: Sdílený předvolební leták DSSS	95
Příloha 5: Příspěvek Aleny Poláčkové popisující chování muslimů v Evropě....	96
Příloha 6: Jediný sdílený příspěvek místopředsedy Karla Fleischera.....	96
Příloha 7: Status o teroristickém útoku v Barceloně.....	97
Příloha 8: Kroky EU k zajištění bezpečnosti dle Miroslava Sládka	97
Příloha 9: Příběhové zpracování průběhu migrace do Evropy	98
Příloha 10: Vyjádření Miroslava Sládka k incidentu v Londýně a Hurghadě	98
Příloha 11: Výrok Radima Fialy k teroristickému útoku.....	99
Příloha 12: Graf popisující postavení žen v islámu	99
Příloha 13: Seznam podmínek pro žití muslimů v Evropě	100
Příloha 14: Potřebné body k udržení bezpečnosti v Evropě	100
Příloha 15: Kritika subjektů a vysvětlení dalších teroristických útoků	101

Příloha 1: Vyjádření Jiřího Štěpánka k halal potravinám

Zdroj: Facebookový profil Jiřího Štěpánka

Příloha 2: Vyobrazení útoků v evropských městech

Zdroj: Facebookový profil DSSS

Příloha 3: Příspěvek Tomáše Vandase o napadení v Praze

 Tomáš Vandas
9. červen 2017 · 🌐

Dovedu si představit, že podle havloidů, sluníčků a kolaborantky Šabatové určitě český občan sám a iniciativně naběhl na pěst cizince, zřejmě muslimského ražení.

Brutální napadení v Praze za bílého dne. Podle FOTO zřejmě nejde o místní obyvatele
V neděli ráno došlo v centru Prahy k surovému útoku. Trojice mužů je zachycena pouličními kamerami, jak kolem půl osmé ráno míjí šestatřicetiletého muže, ale po...
PARLAMENTNILISTY.CZ

Zdroj: Facebookový profil Tomáše Vandase

Příloha 4: Sdílený předvolební leták DSSS

 DSSS - Dělnická strana sociální spravedlnosti
11. květen 2017 · 🌐

Parlamentní volby 2017: Chráníme tradiční hodnoty!
DSSS - strana národní opozice.

Chráníme tradiční hodnoty

Konzumní společnost založená na občanské pasivitě a relativizaci etiky a morálky je odsouzena k úpadku. Jedinou šancí na zachování naší vyspělé civilizace je ochrana tradic a národních hodnot, na kterých stojí každá prosperující společnost.

- ➔ Upravíme školství tak, aby děti a mládež vzdělávalo k tradičním národním hodnotám.
- ➔ Nepřipustíme, aby tzv. neziskové organizace působily ve školách a ovlivňovaly malé děti propagací multikulturalismu a islámu.
- ➔ Odkrytí finančních vazeb politických neziskovek obdobou amerického zákona FARA.
- ➔ Navrhujeme znovuzavedení trestu smrti za mimořádně těžké a brutální zločiny.
- ➔ Revitalizace památek, ochrana kulturního dědictví našich předků.
- ➔ Zrušíme institut registrovaného partnerství a nedovolíme adopce dětí homosexuály.

Rodina - Tradice - Jistoty
www.dsss.cz | facebook.com/dsss.cz

Zdroj: Facebookový profil DSSS

Příloha 5: Příspěvek Aleny Poláčkové popisující chování muslimů v Evropě

Zdroj: Facebookový profil Aleny Poláčkové

Příloha 6: Jediný sdílený příspěvek místopředsedy Karla Fleischera

Zdroj: Facebookový profil Karla Fleischera

Příloha 7: Status o teroristickém útoku v Barceloně

Zdroj: Facebookový profil SPR-RSČ

Příloha 8: Kroky EU k zajištění bezpečnosti dle Miroslava Sládka

1. Omezení práv a svobod občanů Evropské unie v zájmu zajištění jejich bezpečnosti. Tj. odzbrojení občanů, omezení shromažďování, omezení svobody slova.
2. Zvýšení pravomocí policie k provádění odposlechů, vniknutí do soukromých prostor a obydlí, zatýkání a zadržování bez soudu.
3. Cenzura všech projevů především na internetu, a to jak projevů proislámských a nabádajících k teroristickým útokům, tak projevů, které by islám kritizovaly.
4. Schválení všech požadavků muslimů, a to jak těch nově přichozích, tak pobývajících v Evropské unii legálně, tj. modlitebny, respektování muslimských svátků, povolení práva šaría včetně podřízeného postavení žen, odlišného způsobu oblékání především v zahalování tváře.
5. Radikální zvýšení finanční podpory pro muslimské země, a to i za cenu výrazného snížení životní úrovně obyvatel Evropské unie. Když bude unie odesílat dostatečně financí do takových zemí jako je Sýrie, Afghánistán, Pákistán, Irák, pomůže jim v boji s chudobou a sníží se tak hrozba terorismu.

Takto nastavený program je podle pohlavárů unie zárukou postupného odbourání hrozby terorismu. Když jim strhneme jejich masky, je to však plán, který povede k zániku Evropy, jak ji známe dnes.

Občané budou naprosto bezbranní (1), policie bude pronásledovat kritiky imigrační politiky unie a vlád raději než teroristy, protože to bude bezpečnější a pohodlnější(2), cenzura, zvláště internetu, znemožní jakoukoliv politickou činnost, která by nebyla v souladu s plány bruselské administrativy(3), muslimové budou mít zpočátku svoje vlastní pravidla, která násilím vnutí všem ostatním(4) a konečně zvýšení finanční pomoci muslimským zemím je rozhodně nevyvede z bídy (to dokáže jenom vzdělávání, pilná práce a skromnost, tedy pojmy přivandrovalcům naprosto neznámé), ale naopak povede k raketovému růstu populace, která se bude dále stěhovat do Evropy a vytlačovat její původní obyvatelstvo(5), vždyť jsme se na rozvojové země skládali celou druhou polovinu minulého století a výsledek sledujeme dnes a denně na záběrech krvavých jatek.

Zdroj: Facebookový profil Miroslava Sládka

Příloha 9: Příběhové zpracování průběhu migrace do Evropy

 SPR RSC
2. červen 2017 · 🌐

Bílý Evropan může za všechno

Minulý týden prý zahynulo na poušti na severu Nigeru pár desítek tamních obyvatel, prý na cestě do Evropy. Otázkou je, zda ty osoby můžeme vůbec přivandrovalci nazývat. Niger totiž leží ve vnitrozemí Afriky, na severu sousedí s Alžírskem, a to teprve na severu se Středozemním mořem. Tudíž nejprve by museli překročit severní hranice Nigeru, poté procestovat Alžírsko. Jak se tedy na nich mohlo ještě v Nigérii poznat, že jdou do Evropy?

To již bude platit poučka, že kdokoliv z Afriky nebo Asie bude cestovat na sever nebo západ, tak je to automaticky nebožák směřující do Evropy? Co když jel jenom navštívit svoje příbuzné a cestou mu zdechnul velbloud? Dále z nich automaticky budou oběti našeho odporu k přivandrovalcům a k multikulturalismu?

Jestliže tedy každý, kdo zemře na cestách v Africe nebo v Asii bude považován za cestujícího do Evropy, bude dalším krokem všelijakých multikulturálních neziskovek označit za viníka jejich smrti nás, bílé Evropany. A logickým dalším krokem bude požadavek na odškodnění pro jejich pozůstalé, protože nebýt Evropy, do které se vydali, tak by nejspíše v tichosti zemřeli doma na mor, cholera, AIDS a hlavně lenost. A potom již nikoho nepřekvapí, když budeme muset platit speciální daň, ze které Evropská komise vybuduje každých 10 kilometrů oázu na Sahaře. Vznikne tak síť zařízení, vybavených klimatizovanými stany, satelitní televizí, každý den čerstvou stravou dopravovanou z evropských luxusních restaurací letadly Boeing 747 a dalším komfortem all inclusive. Dále budou natištěny brožury v každém africkém nebo asijském nářečí, kde bude podrobně popsána celá trasa, a jejíž přílohou bude iPhone S7 vybavený satelitní navigací. V každé oáze bude na každých pět přivandrovalců jeden pracovník neziskovky, který je utěší, ošetří bolístky, vybaví novými botami a oblečením a doprovodí je do další záchytné oázy kde budou důkladně proškoleni, jak zneužívat sociální systémy cílových evropských zemí. Aby byli přivandrovalci motivováni k další cestě a nehromadili se v první oáze budou dostávat z našich daní takzvanou etapovou pobídku. Za každou etapu tak dostanou bez rozdílu věku 100 eur v hotovosti, takže vzhledem k rozměrum Sahary (přibližně 1500 kilometrů od jihu k severu) budou po jejím překonání ze všech přivandrovalců milionáři.

Fantasie? Ale kdepak, jenom realistický náhled do blízké budoucnosti.

P.S. Příkladáme migrační mapku BBC, podle které i naprostý laik pozná, že jde o věc organizovanou a nadevší pochybnost placenou z našich kapes.

Zdroj: Facebookový profil SPR-RSČ

Příloha 10: Vyjádření Miroslava Sládka k incidentu v Londýně a Hurghadě

 Miroslav Sládek
15. červenec 2017 · 🌐

Eskalace násilí, jehož terčem jsme my

V Londýně zaútočili přivandrovalci kyselinou. Dvojice na motorce postříkala hned několik kolemjdoucích kyselinou. Je to velmi odporný zločin, který způsobuje neskutečně bolestivá zranění. Mrzačí a zohavuje. A co na to starosta Londýna, muslim? Nic. Asi to hezky zapadá do jeho představ tepajícího a pestrého multikulturálního města, kde Vás v metru budou oslovovat „Dobrý den všem“, protože oslovení „Dámy a pánové“ není dostatečně vstřícné k osobám s úchylnou všeho druhu. Už jenom schází, aby se z reproduktorů ozývalo „Buď dobrý“ a podobně stupidní hlášky, u kterých jsme se před lety bavili ve filmu Demolition Man. A odpověď zločinců na takové výzvy? Ještě větší masakr.

I u českých turistů oblíbené pláži v letovisku Hurghada napadl vrah s nožem v ruce rekreanty. Dva zavraždil a několik vážně zranil. Však také jedna turistka z České republiky na vlastní kůži pocítila to, o čem zatím našťestí jenom čteme. Ona je ale příkladem, že násilí je na postupu a brzy budeme čelit těmto pomateným vrahům ve jménu Alláha i zde u nás doma.

Nenechme se donekonečna ohlupovat nejen vítači, ale ani těmi, kdo se naoko tváří jako bojovníci proti přivandrovalcům. Je to jenom předvolební trik, pokud pochybujete, podívejte se na jejich dosavadní hlasování v parlamentu. Všech současných 200 poslanců představuje jenom pokryteckou bandu jejíž jedinou snahou je udržet se u koryta.

Naše odpověď musí být rázná a jednoznačná.

Zdroj: Facebookový profil Miroslava Sládka

Příloha 11: Výrok Radima Fialy k teroristickému útoku

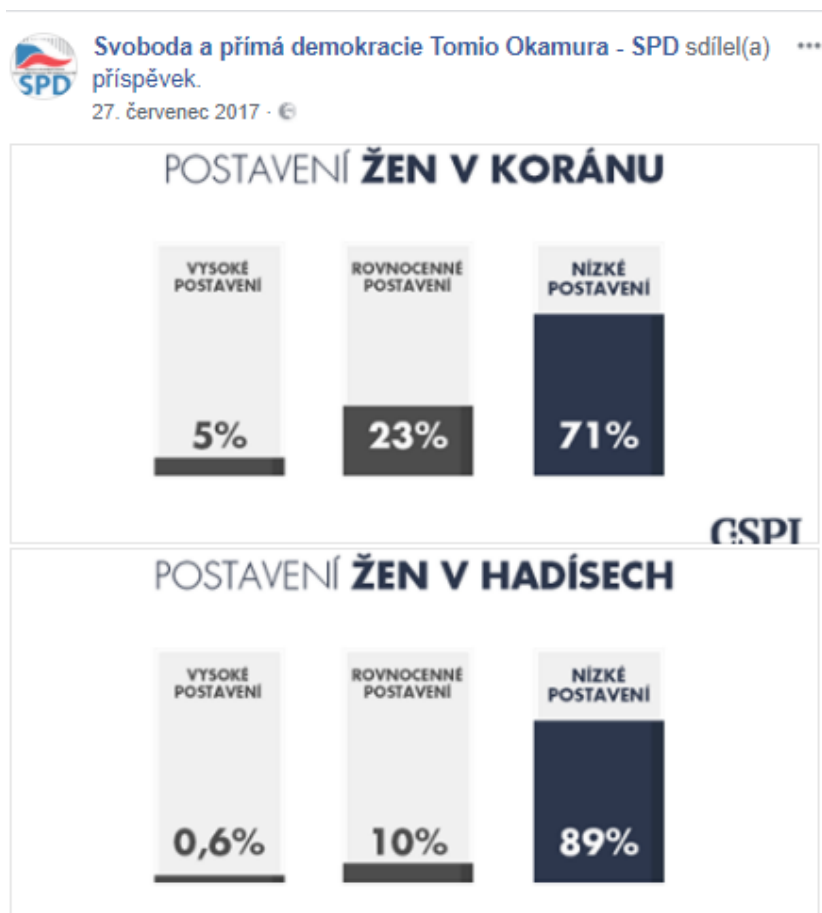
 Radim Fiala - SPD 4. červen 2017 · 🌐

Vyjadřujeme hlubokou soustrast obětem útoků v Londýně. Jednoznačně se ukazuje naléhavost tématu islámské imigrace a terorismu. Jestli naše vlády řízené z Bruselu připustí příchod islámských imigrantů do České republiky jako součást imigrační politiky Evropské unie, válka z anglických, francouzských a německých měst se přesune do měst českých.

Nedávno jsem slyšel, že toto téma již není aktuální, že si lidé zvykli. Pokud si opravdu chtějí občané zvyknout na vraždění svých dětí a blízkých, ať volí současné vládní strany nebo tak zvanou opozici nebo ať sedí na zadku a nejdou volit vůbec. Pokud se chcete postavit zlu, přijďte k volbám a volte SPD. Říkáme nekompromisně: **NE ISLÁMU, NE TERORISTŮM.**

Zdroj: Facebookový profil Radima Fialy

Příloha 12: Graf popisující postavení žen v islámu

Zdroj: Facebookový profil SPD

Příloha 13: Seznam podmínek pro žití muslimů v Evropě

 Svoboda a přímá demokracie Tomio Okamura - SPD ***
17. červen 2017 · 🌐

Pojďme se zamyslet nad tím, za jakých podmínek by bylo možné v Evropě soužití s muslimy, aby nebyl islám ohrožením pro naši bezpečnost. A sami zvažte, jestli je to reálné:

- 1) Muslimové by museli zavrhnout Medínský korán a tím pádem zavrhnout džihád, tedy tzv. svatou válku proti nevěřícím v Alláha.
- 2) Muslimové by museli zavrhnout také islámské právo šaría a zároveň respektovat naše zákony.
- 3) Muslimové by museli sami zavrhnout a vyhnat kazatele nenávisti, teroristy a všechny, kteří chtějí islamizovat naši evropskou společnost, a zároveň je sami vydávat ke stíhání našim orgánům spravedlnosti.
- 4) Muslimové by museli sami zavrhnout jakékoliv projevy islámu na veřejnosti, jelikož se jedná o výrazy politické expanze islámu, tedy například zahalování, veřejné modlitby, stavba mešit apod.
- 5) Muslimové by museli opustit inspiraci životem proroka Mohameda jako vzor jejich středověkých ctností a žít podle pravidel demokracie a současnosti.

Jelikož výše uvedené není reálné, tak nezbyvá realizovat návrh našeho hnutí Svoboda a přímá demokracie (SPD) na zákaz propagace islámu na území České republiky. Tento náš návrh nám ale již před dvěma lety ve Sněmovně zamítla Sobotkova, Babišova a Bělobrádkova vláda. Všichni tito lidé a jejich poslanci hlasovali proti. Víme přece, že muslimové jsou s námi ve válce už 1400 let podle nařízení proroka Mohameda. Známe také jejich způsob pokrytectví vycházející z koránu tzv. Al Taqíya, takže jim nelze vůbec věřit. Víme také, jak snadno zneužívají slabosti demokracie k postupné islamizaci zemí.

Nebudme naivní a nedělejme další ústupky, které si muslimové vymáhají svým nekonečným ukřivděním. Nevěřme jejich slibům a odmítněme další ústupky z našich tradic a věřme raději našim vlastním očím a uším. Vzpomeňte, že již náš Otec vlasti Karel IV. byl stejně jako my v SPD zásadním odpůrcem islámu a odmítal usazování muslimů na našem území, jelikož si byl plně vědom nebezpečí.

Zdroj: Facebookový profil SPD

Příloha 14: Potřebné body k udržení bezpečnosti v Evropě

 Tomio Okamura - SPD ***
3. červen 2017 · 🌐

Všimněte si, jak se Evropská unie snaží v celé Evropě postupně omezovat naše občanské svobody pod záminkou bezpečnosti – například návrhem na omezení legálního držení zbraní atp. Přitom naši občané nenesou na terorismu žádnou vinu. Samozřejmě kromě vítáčů migrantů, aktivistů z neziskovek, sluníčkářů a mainstreamových novinářů – ti všichni po celou dobu migraci podporovali a podporují. Migraci po celou dobu podporují také politici ČSSD, hnutí ANO, KDU-ČSL a Starostů, TOP09 a ODS.

K tomu, aby byla Evropa a ČR bezpečnější, není správné omezovat práva a svobody našich občanů, kteří za nic nemůžou. Je potřeba naopak omezit skupiny, které se přímo nebo nepřímo na tomto nebezpečí podílejí, takže je potřeba:

1. omezení nebo zákaz činnosti vříváček a integračních nevládních organizací, agentur, politických neziskovek a aktivistů a důkladné vyšetření jejich financování
2. omezení nebo zákaz činnosti různých „islámských nadací a spolků“
3. zákaz činnosti a provozu mešit a islámských modliteben
4. zákaz propagace islámského práva šaría a džihádu na našem území
5. zrušení víz islámským kazatelům, kteří neumí česky
6. nulová tolerance nezákonné migrace a migrace v rámci současné migrační vlny
7. prověřit ještě jednou víza a pobytová povolení muslimů, žijících v ČR

Kdo to myslí s bezpečností našich občanů skutečně vážně, tyto kroky, které navrhuje naše hnutí Svoboda a přímá demokracie (SPD) podpoří. Současná zbabělá vláda ČSSD, hnutí ANO a KDU-ČSL nemá kuráž, aby něco podobného podnikla, a děším se představy, co všechno ještě dokážou pokazit, než zmizí ze Strakovky. A já vás prosím o podporu SPD v říjnových parlamentních volbách.

Zdroj: Facebookový profil Tomia Okamury

Příloha 15: Kritika subjektů a vysvětlení dalších teroristických útoků

 Tomio Okamura - SPD 20. srpen 2017 · 🌐

Evropská komise a spousta parazitujících neziskovek dováží neznámé a neidentifikované muslimy do Evropy po statisících. V oblasti zaslíbeného islámského státu vítězí neislamistické síly, oddíly Kurdů a vládních armád za pomoci zahraničních spojenců. Islamisté, stejně jako prominenti nacistického režimu v roce 1945, využívají hlavní uprchlický proud řízený EU a přesouvají se skrytě do Evropy, kde je jejich hlavní nepřítel – tedy my, nevěřící psi. A islamisté jsou odhodlaní se nám krutě pomstít za to, že jejich středověký otrokářský sen nevyšel!

Takže co bude po islámském státu? Myslím, že otázka není "Co", ale "Kdy"? Záleží totiž jen na tom, kdy a kdo dá další rozkazy k dalším teroristickým útokům po Evropě, za použití všeho, čím lze zabít nevěřícího.

Jenže je tady ale ještě další a mnohem nebezpečnější 5.kolona: Evropská komise, která potřebuje zvýšit vnitřní ohrožení obyvatel, aby získala větší moc a mohla ještě více ořezat občanské svobody (původních) Evropanů. Můžeme tedy oprávněně předpokládat, že přísun imigrantů, salafistů a zamaskovaných válečníků porážkou islámského státu do Evropy neskončí, ale naopak se bude nadále zvyšovat.

Navíc je tady ale ještě ta msta nevěřícím za to, že pomohli potlačit islámský stát a ještě stále dýchají. Lze tedy očekávat, že nebude trvat dlouho a po Evropě se zvedne další vlna krutých, zbabělých a fanatických sebevražedných útoků proti Evropanům.

Evropská komise, čeští novináři a vládní politici nás budou nadále zahrnovat řečmi o soucitu a pomoci s těmi, kteří ale ve skutečnosti žádný soucit s námi nemají a nikdy nebudou mít. Očekávejme a připravujme se na nepřítel, před kterým nás zbabělé řeči českých multikulturních eurofašistů a stoupců islámské ideologie, neochrání.

My v našem hnutí Svoboda a přímá demokracie (SPD) jsme jediní, kteří nabízí systémové řešení problému – referendum o vystoupení z EU, nulovou toleranci nezákonné migrace a zákaz islámu v České republice. A prosím Vás o podporu ve volbách.

Zdroj: Facebookový profil Tomia Okamury